

UNIVERZITA PALACKÉHO V OLOMOUCI

Filozofická fakulta

Katedra asijských studií

BAKALÁŘSKÁ DIPLOMOVÁ PRÁCE

**Analýza dopadů deštníkové hnutí na vztahy mezi ČLR a Hongkongem
v letech 2015, 2016 a na počátku roku 2017**

The analysis of the impact of the Umbrella Movement on the relation
between China and Hong Kong in 2015, 2016 and the beginning of 2017

Olomouc 2017 Sovíčková Kateřina

Vedoucí diplomové práce: Bc. Martin Lavička, M.A.

Kopie zadání diplomové práce do STAGu

Univerzita Palackého v Olomouci
Filozofická fakulta
Akademický rok: 2016/2017

Studijní program: Filologie
Forma: Prezenční
Obor/komb.: Čínská filologie (ČINF)

Podklad pro zadání BAKALÁŘSKÉ práce studenta

PŘEDKLÁDÁ:	ADRESA	OSOBNÍ ČÍSLO
SOVÍČKOVÁ Kateřina	Tylova 1711/59, Prostějov	F13626

TÉMA ČESKY:

Analýza dopadů deštníkové hnutí na vztahy mezi ČLR a Hong Kongem v letech 2015, 2016 a na počátku roku 2017

TÉMA ANGLICKY:

The analysis of the impact of the umbrella movement on the relation between China and Hong Kong in 2015, 2016 and the beginning of 2017

VEDOUcí PRÁCE:

Bc. Martin Lavička, M.A. - ASH

ZÁSADY PRO VYPRACOVÁNÍ:

Cílem této bakalářské práce je provést zhodnocení dopadů hongkongských protestů z roku 2014, známých také pod názvem deštníkové hnutí, na současné vztahy ČLR a ZAO Hong Kong. Výběr tématu práce byl motivován osobním zájmem o danou problematiku. Součástí práce je stručný rozbor vývoje vztahů mezi ČLR a Hong Kongem do roku 2012, následuje charakteristika hnutí Occupy Central with Love and Peace a popis průběhu a vyústění deštníkové hnutí. V bakalářské práci jsem se zaměřila na analýzu dopadů deštníkové hnutí na vztahy mezi ČLR a Hong Kongem v letech 2015, 2016 a na počátku roku 2017. Pokusila jsem se zjistit do jaké míry události deštníkové hnutí ovlivnily dění v Hong Kongu v těchto letech.

SEZNAM DOPORUČENÉ LITERATURY:

FONG, Brian C. H. One Country, Two Nationalism: Center-periphery Relations between Mainland China and Hong Kong, 1997-2016. Modern China [online]. 2017, 1-34 [cit. 2017-04-08].
HUI, Po-Keung a LAU, Kin-Chi. "Living in truth" versus realpolitik: limitations and potentials of the Umbrella Movement. Inter-Asia Cultural Studies [online]. 2015, 16(3), 348-366 [cit. 2017-04-08]. ISSN 14649373.
MA, Ngok. 2007. Political Development in Hong Kong: State, Political Society, and Civil Society. Hong Kong: Hong Kong University Press. ISBN 9789622098091.
The Basic Law Full Text. The Basic Law [online].
YEW, Chiew Ping a ZHENG, Yongnian, eds. Hong Kong Under Chinese Rule: Economic Integration and Political Gridlock. Singapur: World Scientific, 2013. ISBN 9789814447669.

Podpis studenta: .....

Datum: .....

Podpis vedoucího práce: .....

Datum: .....

Místopřísežně prohlašuji, že jsem diplomovou práci na téma: „Analýza dopadů deštníkové hnutí na vztahy mezi ČLR a Hongkongem v letech 2015, 2016 a na počátku roku 2017“ vypracovala samostatně pod odborným dohledem vedoucího diplomové práce a uvedla jsem veškeré použité podklady a literaturu.

V Olomouci dne 20. 6. 2017

Podpis .....

Anotace

Hlavním cílem této bakalářské práce je odpovědět na otázku, zda a případně jakým způsobem, deštníkové hnutí přispělo k proměně vzájemných vztahů mezi Hongkongem a ČLR v letech 2015, 2016 a na počátku roku 2017 a jaké byly konkrétní dopady hnutí na hongkongský politický systém a politickou scénu. Výběr tématu práce byl motivován osobním zájmem o danou problematiku. Součástí práce je stručný rozbor vývoje vztahů mezi ČLR a Hongkongem do roku 2012, následuje charakteristika hnutí Occupy Central with Love and Peace a popis průběhu a vyústění deštníkového hnutí. V této bakalářské práci se zabývám také mediálním obrazem deštníkového hnutí v čínských médiích a reakcí centrální a hongkongské vlády na události okolo deštníkového hnutí. V závěrečné části práce provádím analýzu získaných informací a pozastavuji se také nad klíčovými událostmi, které byly ovlivněny deštníkovým hnutím.

Ve své práci jsem zjistila, že deštníkové hnutí poměrně výrazně ovlivnilo politický vývoj i společenské dění v Hongkongu za poslední dva roky a přispělo k přístřežení vztahů mezi ČLR a Hongkongem.

Klíčová slova: Hongkong, ČLR, Occupy Central with Love and Peace, deštníkové hnutí, okupační hnutí, demokracie, sit-in protest

Tímto bych ráda poděkovala vedoucímu své bakalářské práce panu Bc. Martinu Lavičkovi, M.A. za cenné rady, věcné připomínky a vstřícnost při konzultacích.

Obsah

Seznam zkratk	7
Seznam obrázků	7
Úvod	8
Metodologie a struktura práce	10
Ediční poznámka	12
1. TYPY SOCIÁLNÍCH HNUTÍ	13
2. VÝVOJ VZTAHŮ ČLR A HONGKONGU	15
2.1 Vývoj vztahů Číny a Hongkongu do předání v roce 1997	15
2.2 Vývoj vztahů ČLR a Hongkongu od roku 1997 do roku 2012	17
2.3 Hongkongská národní identita	20
3. DEŠTNÍKOVÉ HNUTÍ	21
3.1 Přímá volba správce Hongkongu	21
3.2 Occupy Central – předehra k deštníkovému hnutí	22
3.3 Počátek deštníkového hnutí	24
3.4 Průběh deštníkového hnutí	27
4. REAKCE NA DEŠTNÍKOVÉ HNUTÍ	30
4.1 Reakce vlády ZAO Hongkong a hongkongské veřejnosti na deštníkové hnutí	30
4.2 Reakce centrální vlády a čínských médií na deštníkové hnutí	32
5. ANALÝZA VZTAHŮ MEZI HONGKONGEM A ČLR V LETECH 2015, 2016 A NA POČÁTKU ROKU	34
Závěr	45
Resumé	46
Seznam zdrojů a použité literatury	47

Seznam zkratk

ČLR – Čínská lidová republika

LEGCO – Legislativní rada

VSLZ – Všečínské shromáždění lidových zástupců

ZAO – Zvláštní administrativní oblast

OCLP – Occupy Central with Love and Peace

HKFS – Hongkongská federace studentů

Seznam obrázků

Obrázek 1 – Logo Occupy Central with Love and Peace

Obrázek 2 – Logo deštníkového hnutí

Úvod

Tato bakalářská práce se zaměřuje na otázku vztahů mezi Čínskou lidovou republikou a Zvláštní administrativní oblastí (ZAO) Hongkong, přesněji řečeno na problematiku deštníkového hnutí, které se v podstatě stalo vyústěním nenaplněných očekávání, dlouhotrvající frustrace a narůstajícího strachu obyvatel Hongkongu ze stále se prohlubující politické i ekonomické integrace s pevninskou Čínou.

Během 50. let minulého století koloniální režim záměrně budoval negativní obraz ČLR a podporoval v obyvatelích Hongkongu pocit odlišnosti a jisté nadřazenosti. Oba tyto pocity přetrvaly v jisté míře až do současnosti, což se odráží na neochotě obyvatel Hongkongu podřídit se vládnoucímu komunistickému režimu.¹ V 70. letech pak vznikaly základy studentských hnutí a nátlakových skupin, stejně jako počátky hongkongské národní identity. V této době se na scéně objevuje nová generace vzdělané mládeže, která se v Hongkongu narodila i vyrůstala a která již nemá pevné vazby s pevninskou Čínou.²

Čínsko-britská vyjednávání a podpis *Čínsko-britského společného prohlášení* (中英联合声明, zhōng yīng liánhé shēngmíng) znovu zamíchaly kartami. Kromě uvolňujícího se koloniálního režimu s sebou transfer suverenity nad Hongkongem přináší občanům Hongkongu také narůstající obavy z nejasné budoucnosti. Ty postupně nabývají na síle po událostech na náměstí Nebeského klidu³ a prvních deset let existence Hongkongu, coby zvláštní administrativní oblasti Čínské lidové republiky, tyto obavy nijak neutlumí. Neschopnost orgánů hongkongské vlády flexibilně zareagovat na krizové situace, jako například vypuknutí epidemie SARS a epidemie ptačí chřipky, či neschopnost řešit problémy, jež vypluly na povrch během asijské i světové finanční krize, dále podnítila veřejné diskuze na téma zavádění politických reforem.⁴

Čím dál tím patrnější je také vzrůstající nevole obyvatel Hongkongu ohledně prohlubující se ekonomické závislosti Hongkongu na ČLR a snaha domoci se vyššího stupně autonomie. Zároveň se projevuje snaha společnosti o uchování

---

¹ YEWE, Chiew Ping a ZHENG, Yongnian, eds. *Hongkong Under Chinese Rule: Economic Integration and Political Gridlock*. S. 116.

² MA, Ngok. *Political Development in Hongkong: State, Political Society, and Civil Society*. S. 136.

³ BAKEŠOVÁ, Ivana a FÜRST, Rudolf. *Čína ve XX. století: Období 1989-2005*. S. 151-152.

⁴ MA, Ngok. *Political Development in Hongkong: State, Political Society, and Civil Society*. S.2; s. 6-7. YEWE, Chiew Ping a ZHENG, Yongnian, eds. *Hongkong Under Chinese Rule: Economic Integration and Political Gridlock*. S. 15; s. 17; s. 95.

hongkongských kulturních hodnot a hongkongské národní identity. Zlomovým bodem se pro obě strany, centrální vládu i obyvatele Hongkongu, stává půl milionová demonstrace z 1. července 2003, jejíž rozsah překvapil jak hongkongskou, tak centrální vládu, a díky které byla pozastavena implementace kontroverzního *článku 23 Základního zákona*, známého též jako *Návrh zákona o národní bezpečnosti* (维护国家安全法, wéihù guójiā ānquán fǎ). Mezi veřejností panovaly zejména obavy ze zneužití *článku 23* k omezení práv a svobod obyvatel Hongkongu centrální vládou. Situace se v dalších letech dále přiosťruje a dochází k prohloubení vládní krize následované vypuknutím světové finanční krize.⁵

Další významnou událostí se stává hnutí proti zavedení tzv. *Morální a národní výuky* v roce 2012 (德育及国民教育, Déyù jí guómín jiàoyù). Právě v této chvíli se na scéně poprvé objevují někteří z budoucích hlavních protagonistů deštníkového hnutí. Hnutí proti implementaci *Morální a národní výuky* do učebních osnov se tedy stává jakýmsi odrazovým můstkem deštníkového hnutí (雨伞运动, yǔsǎn yùndòng). Právě při této akci studentští aktivisté a lídři hnutí nabírají své zkušenosti. Samotné deštníkové hnutí, které v rámci ČLR nemá obdoby, pak spontánně vypuká o dva roky později, 28. září 2014, když konflikt mezi policií a relativně malou skupinou středoškolských a vysokoškolských studentských aktivistů naprosto nečekaně přivede k životu sociální hnutí obřích rozměrů, které ochromí Hongkong na 79 dní.⁶

---

⁵ FONG, Brian C. H. One Country, Two Nationalism: Center-periphery Relations between Mainland China and Hongkong, 1997-2016. YEW, Chiew Ping a ZHENG, Yongnian, eds. Hongkong Under Chinese Rule: Economic Integration and Political Gridlock. S. 21, s. 83

⁶ MATTHEWS, Daniel. Narrative, Space and Atmosphere: A Nomospheric Inquiry into Hongkong's Pro-democracy "Umbrella Movement". WANG, Klavier Jie Ying. Mobilizing resources to the square: Hongkong's Anti-Moral and National Education movement as precursor to the Umbrella Movement. HUI, Yew-Foong. The Umbrella Movement: Ethnographic explorations of communal re-spatialization. International Journal of Cultural Studies.

Metodologie a struktura práce

První kapitola této bakalářské práce obsahuje krátkou úvahu nad pojmem sociální hnutí. Zmiňuji zde oba základní typy sociálních hnutí – stará sociální hnutí a nová sociální hnutí. Oba typy v této kapitole stručně charakterizuji. Deštníkové hnutí následně přiřazuji k novému typu sociálních hnutí.

Ve druhé kapitole se věnuji stručnému rozboru vývoje vzájemných vztahů mezi Hongkongem a ČLR. Kapitola je rozdělena do tří částí. V první části stručně charakterizuji vztahy mezi Hongkongem a Čínou do předání v roce 1997. V druhé části kapitoly pak pokračuji popisem vývoje vztahů od roku 1997 do roku 2012. Popisem vztahů mezi ČLR a Hongkongem a popisem událostí od roku 2013 do skončení deštníkového hnutí se zabývá třetí a čtvrtá kapitola této práce. V obou částech druhé kapitoly uvádím data důležitých historických událostí či předělů. Poslední část kapitoly je věnovaná tématu hongkongské národní identity. Zde zmiňuji kromě odlišného pojetí národní identity také vzrůstající strach obyvatel Hongkongu ze ztráty práv a kulturních hodnot, který vede k postupné radikalizaci společnosti a nárůstu lokálního nacionalismu.

Třetí kapitola této práce je zaměřená na problematiku deštníkového hnutí. Tuto kapitolu jsem rozčlenila na pět podkapitol, ve kterých jsem podrobněji rozebrala otázky přímé volby správce Hongkongu a představila jsem hnutí Occupy Central with Love and Peace, které přímo s deštníkovým hnutím souvisí. Dále jsem zde nastínila okolnosti, které vedly k vypuknutí deštníkového hnutí a také jeho průběh a vyústění.

Čtvrtá kapitola se věnuje stručnému popisu reakcí centrální vlády, vlády ZAO Hongkong a hongkongské veřejnosti na deštníkové hnutí a také se zde objevuje stručný rozbor mediálního obrazu deštníkového hnutí tak, jak jej prezentovala čínská média.

V páté kapitole se zabývám dopady deštníkového hnutí na současné vztahy mezi ČLR a Hongkongem. Zmiňuji zde hlavní události z let 2015, 2016 a také volbu nového správce Hongkongu z roku 2017. V závěrečné části kapitoly předestírám některé z obecných prognóz ohledně budoucího vývoje vzájemných vztahů ČLR a Hongkongu. S odstupem více než dvou let od skončení deštníkové revoluce, lze již posoudit zda, a do jaké míry, došlo či nedošlo k naplnění daných prognóz. V této závěrečné kapitole se tedy věnuji bilanci klíčových událostí z posledních dvou let.

Hlavním cílem této bakalářské práce je odpovědět na otázku zda, a případně jakým způsobem, deštníkové hnutí přispělo k proměně vzájemných vztahů mezi Hongkongem a ČLR v letech 2015, 2016 a na počátku roku 2017 a jaké byly konkrétní dopady hnutí na hongkongský politický systém a politickou scénu. Při zpracovávání této bakalářské práce jsem použila dvě základní metody výzkumu. Jedná se o metodu deskriptivní a metodu analytickou. Metoda deskriptivní je použita v prvních čtyřech kapitolách, kde se věnuji popisu historického pozadí vzájemných vztahů mezi Hongkongem a ČLR a popisu deštníkového hnutí. Metodu analytickou jsem využila v páté kapitole, kde analyzuji získané informace. Na základě uvedených informací vytvářím tedy v páté, závěrečné, části práce analýzu, jež má za úkol potvrdit či vyvrátit stanovenou hypotézu a na základě které bude možné zhodnotit současný stav hongkongské politické scény a přednést prognózy ohledně budoucího vývoje vztahů mezi Hongkongem a ČLR. Výběr tématu mé bakalářské práce byl motivován osobním zájmem o problematiku vzájemných vztahů Čínské lidové republiky a Zvláštní administrativní oblasti Hongkong.

Ve své bakalářské práci se opírám z větší části o sekundární zdroje informací. Pracuji s odbornými publikacemi zaměřenými na dějiny Číny a Čínské lidové republiky a s publikacemi analyzujícími politický a socioekonomický vývoj v Hongkongu, v návaznosti na jeho vztahy s pevninskou Čínou. Odborné články a novinové články, které jsem ve své práci použila, se pak zaměřují na různé aspekty problematiky deštníkového hnutí a událostí po něm následujících. Pracovala jsem také s oficiálními webovými stránkami hongkongské vlády. Zde mě příjemně překvapila snadná dostupnost veškerých materiálů v anglickém jazyce. Problémy jsem však zaznamenala při hledání některých materiálů na oficiálních webových stránkách orgánů centrální vlády a zpravodajské agentury Xinhua (新华, xīnhuá), jelikož se o dané problematice nezmiňují, nebo jsou materiály již odstraněny. Při definování některých pojmů (např. pojmu sit-in protest) jsem využila také online encyklopedii Britannica.

Informace pro svoji práci jsem čerpala z větší části prostřednictvím elektronických informačních zdrojů Univerzity Palackého, jelikož fyzicky se odborné podklady k tomuto tématu v České republice v podstatě nedají sehnat. Naprostá většina použitých zdrojů je v anglickém jazyce.

Ediční poznámka

Jména veřejně známých osobností pocházejících z Hongkongu jsem v textu ponechala v kantonštině a nepřeváděla jsem je do standardní transkripce pinyin. Čínská jména jsem uváděla v pinyinu. U pojmů a osob souvisejících přímo s tématem této bakalářské práce uvádím také jejich čínský název ve zjednodušených znacích.

1. TYPY SOCIÁLNÍCH HNUTÍ

Vzhledem k tomu, že se tato bakalářská práce zabývá tématem deštníkového hnutí, nabízí se v této chvíli otázka, co si vlastně pod pojmem sociální hnutí představit. Na sociální hnutí lze nahlížet jako na neformální strukturu, která je tvořena sítí kontaktů, jenž mohou propojit jednotlivce i napříč společenskými vrstvami, či skupiny nebo celé organizace, za účelem určité změny v kulturní či politické sféře. Na sociální hnutí lze pohlížet jako na hnací sílu změn v moderní společnosti, jejímž základem jsou mezilidské vztahy a budování společné identity, která dále utužuje a podporuje vzájemné vztahy, soudržnost a odhodlání v rámci daného sociálního hnutí. Vůdci sociálních hnutí často pracují s emocemi, historickými vzpomínkami a symbolikou, čímž získávají danému hnutí pozornost a podporu širší veřejnosti. Tímto způsobem dochází také k legitimizaci cílů hnutí a vymezení se vůči opozici. Velmi silným zdrojem emocí může být například nacionalismus. Dalším faktorem, který určuje přinejmenším životnost daného sociálního hnutí, je organizační struktura. Špatně organizovaná hnutí často velice rychle zanikají. Hnutí mohou zaniknout buď potlačením hnutí, splněním alespoň některého z požadavků či cílů hnutí, anebo vyčerpáním. Sociální hnutí ovlivňují kromě současného stavu také budoucí vývoj společnosti a společenského aktivismu, který jde ruku v ruce s politizací a radikalizací společnosti.⁷

Sidney Tarrow ve své knize *Power in Movement* rozlišuje dva typy sociálních hnutí – stará sociální hnutí a nová sociální hnutí. Pokud budeme hovořit o starých sociálních hnutích, pak se bude jednat o poměrně lokalizovaná a omezená uskupení, pro která je typická neflexibilní, hierarchická organizační struktura a přímé jednání účastníků hnutí, často podbarvené hrozbou násilí, které je sice snadno vyvolatelné, avšak jako prostředek pro dosažení stanovených cílů má výrazné limity – pouze relativně malá skupina účastníků hnutí je ochotna riskovat případné represe ze strany státu, nehledě na to, že využití násilí jako vynucovacího prostředku současně nepřispívá ani k získávání zdrojů, ať už finančních nebo materiálních, které by prodloužily životnost hnutí. Stará sociální hnutí jsou zpravidla reprezentována agrárními či odborovými organizacemi. Požadavky sociálních hnutí starého typu sledují spíše materiální zájmy.⁸

---

⁷ TARROW, Sidney G. *Power in movement: social movements and contentious politics*. S 19-222.

⁸ *Ibid.*S.19-71.

Naproti tomu tzv. novým sociálním hnutím nejde o prosazování materiálních hodnot, ale spíše o zdůraznění důležitosti kulturní a skupinové identity, prosazování lidských práv a environmentálních zájmů. Pro nová sociální hnutí je typická také flexibilní organizační struktura a neformální seskupení, spíše než silně hierarchizované vztahy. U tohoto druhu sociálního hnutí se velice často setkáváme s poměrně netradičními formami protestních akcí.⁹ Deštníkové hnutí lze přiřadit právě k tomuto typu sociálních hnutí. Hlavním cílem deštníkového hnutí bylo přimět centrální vládu, aby přistoupila na změnu návrhu balíčku politických reforem pro volbu správce Hongkongu (香港特別行政區行政長官, xiānggǎng tèbié xíngzhèngqū xíngzhèng zhǎngguān) v roce 2017 a voleb do *Legislativní rady* (LEGCO, 香港特別行政區立法會, xiānggǎng tèbié xíngzhèngqū lifǎ huì) v roce 2020 a prosadit všeobecné volební právo. Toho chtělo vedení deštníkového hnutí dosáhnout pokojnou a nenásilnou cestou, což bylo pravděpodobně jedním z hlavních důvodů, jež po tak dlouhou dobu bránily úřadům vyklidit okupovaná prostranství. Hlavním prostředkem komunikace mezi účastníky se stal internet a zejména pak mobilní aplikace FireChat, která umožňuje odesílat zprávy přes rozhraní Bluetooth od jednoho mobilního zařízení k dalšímu, čímž zprostředkovala bleskové šíření informací a novinek. V průběhu deštníkového hnutí jeho lídři i účastníci přicházeli s novými strategiemi, kterými chtěli zabránit vyvolání konfliktů s odpůrci hnutí. Na jednotlivých okupovaných lokalitách postupem času vyrostly v podstatě komplexní komunity, které do určité míry přejaly charakter dané lokality. Mimo to, se deštníkové hnutí výrazně odrazilo také v soudobé hongkongské popkultuře. Svoji unikátností se bezesporu zapsalo do historie Hongkongu i ČLR.¹⁰

---

⁹ TARROW, Sidney G. Power in movement: social movements and contentious politics. S. 19-222.

¹⁰ MATTHEWS, Daniel. Narrative, Space and Atmosphere: A Nomospheric Inquiry into Hongkong's Pro-democracy "Umbrella Movement". HUI, Yew-Foong. The Umbrella Movement: Ethnographic explorations of communal re-spatialization.

2. VÝVOJ VZTAHŮ ČLR A HONGKONGU

2.1 Vývoj vztahů Číny a Hongkongu do předání v roce 1997

Společná cesta pevninské Číny a Hongkongu se rozchází po první opiové válce v roce 1842, přičemž západními mocnostmi poražená Čína byla nucena podepsat řadu kapitulačních nerovnoprávných smluv. V rámci *Nankingské smlouvy* z 29. srpna 1842, pak Čína předává ostrov Hongkong pod správu Britského impéria, tak zvaně na věčné časy. Jako součást válečných reparací po druhé opiové válce, získává Británie v roce 1860 také poloostrov Kowloon a v roce 1898 dostává na 99 let do pronájmu Nová Teritoria, jež představují největší část území Hongkongu a která zároveň tvoří zázemí města, umožňují jeho plynulý chod a bez nichž Hongkong v podstat nemůže fungovat.¹¹

S blížícím se datem vypršení smlouvy o pronájmu Nových teritorií byla zahájena v roce 1982 čínsko-britská jednání o podmínkách návratu Hongkongu pod správu ČLR. Zúčastněné země zastupovali Deng Xiaoping (邓小平, dèng xiǎopíng) a Margaret Thatcherová. Tato jednání vyústila 19. prosince 1984 v podpis *Čínsko-britského společného prohlášení*. Tato smlouva garantovala transfer suverenity nad Hongkongem z Británie na ČLR. Stanovila, že Hongkong se stane zvláštní administrativní oblastí ČLR s vysokým stupněm autonomie. Pouze o otázkách národní obrany a zahraniční politiky bude rozhodovat centrální vláda v Pekingu. Součástí balíčku opatření při převodu suverenity, bylo také vytvoření *Základního zákona* (香港基本法, xiānggǎng jīběnfǎ) – „miniústavy“ Hongkongu a zavedení strategie jedna země, dva systémy, jejímž autorem je Deng Xiaoping a která garantuje zachování statutu zvláštní autonomní oblasti po dobu padesáti let.¹²

Přesto, že se čínská strana zavázala podpisem *Čínsko-britského společného prohlášení* k zachování původního hongkongského právního systému, stále panovalo mezi obyvateli znepokojení z budoucího postupného rozkladu systému práv a svobod, které jim stávající systém zaručoval. Toto vedlo ke krizi důvěry v centrální vládu a k vzrůstajícímu strachu z intervencí Pekingu do záležitostí Hongkongu po převzetí v roce

---

¹¹ FAIRBANK, John King. Dějiny Číny. S. 232-233. BAKEŠOVÁ, Ivana a FÜRST, Rudolf. Čína ve XX. století: Období 1989-2005. S. 151

¹² MA, Ngok. Political Development in Hongkong: State, Political Society, and Civil Society. S. 28. YEOW, Chiew Ping a ZHENG, Yongnian, eds. Hongkong Under Chinese Rule: Economic Integration and Political Gridlock. S. 14. MATTHEWS, Daniel. Narrative, Space and Atmosphere: A Nomospheric Inquiry into Hongkong's Pro-democracy "Umbrella Movement. FONG, Brian C. H. One Country, Two Nationalism: Center-periphery Relations between Mainland China and Hongkong, 1997-2016. The Basic Law Full Text.

1997. Tyto obavy se výrazně prohloubily po 4. červnu 1989 – masakru na náměstí Nebeského klidu, události, která obyvatele Hongkongu velmi silně ovlivnila. Ve snaze o zmírnění krize byla uzákoněna v roce 1991 *Listina práv*, začleněná do vnitrostátního práva, mající oporu také v *Mezinárodním paktu o občanských a politických právech*. V návaznosti na snahy o zklidnění situace ohledně událostí na náměstí Nebeského klidu, odsouhlasila ČLR v roce 1991 také první veřejné volby do *Legislativní rady*. Z celkového počtu 56 míst bylo veřejně voleno 18 a většinu z těchto veřejně volených míst získali kandidáti demokratických stran, kteří však fakticky nebyli schopni rozhodování *Legislativní rady* ovlivnit. I za těchto okolností však začala *LEGCO* hrát významnou roli při reprezentování zájmů společnosti.¹³

Před rokem 1989 odstupující koloniální vláda souhlasila v rámci tehdejšího kompromisního přístupu k ČLR se zpomalením demokratizačního procesu v Hongkongu, avšak po událostech ze 4. června Britové zvýšili tlak na centrální vládu ve snaze demokratizační proces urychlit. V roce 1992 nastupuje do funkce poslední guvernér Hongkongu Chris Patten, který představuje rozsáhlý balík demokratických reforem. Pattenovi snahy o zavedení otevřenější a odpovědnější vlády však narazily na odpor ze strany ČLR, avšak i přesto byly některé z jím navrhovaných volebních reforem přijaty.¹⁴

V letech 1994 a 1995 ve volbách do *Legislativní rady* a místních zastupitelství jasně zvítězili demokraté, nicméně pekingská vláda výsledky voleb odmítla uznat a reagovala založením *Přípravného výboru* (香港特别行政区筹备委员会, xiānggǎng tèbié xíngzhèngqū chóubèi wěiyuánhui) odpovědného za zvolení prvního správce Hongkongu a *prozatímní LEGCO*.¹⁵

---

¹³ BAKEŠOVÁ, Ivana a FÜRST, Rudolf. Čína ve XX. století: Období 1989-2005. S. 152. GUIHEUX, Gilles a KHUN, Eng Kuah, eds. *Social Movements in China and Hongkong: The Expansion of Protest Space*. S. 73-74. CHAN, Johannes. *Hongkong's Umbrella Movement*. MA, Ngok. *Political Development in Hongkong: State, Political Society, and Civil Society*. S. 31. LEE, Francis LF a CHAN, Joseph Man. *Collective memory mobilization and Tiananmen commemoration in Hongkong*. YEW, Chiew Ping a ZHENG, Yongnian, eds. *Hongkong Under Chinese Rule: Economic Integration and Political Gridlock*. S. 3

¹⁴ BAKEŠOVÁ, Ivana a FÜRST, Rudolf. Čína ve XX. století: Období 1989-2005. S. 152-153. MA, Ngok. *Political Development in Hongkong: State, Political Society, and Civil Society*. S.41-43; s. 51

¹⁵ MA, Ngok. *Political Development in Hongkong: State, Political Society, and Civil Society*. S.44. BAKEŠOVÁ, Ivana a FÜRST, Rudolf. Čína ve XX. století: Období 1989-2005. S.153

2.2 Vývoj vztahů ČLR a Hongkongu od roku 1997 do roku 2012

K předání Hongkongu pod čínskou správu došlo 1. července 1997. Prvním správcem Hongkongu se stal pro-čínský obchodník a politik Tung Chee Hwa (董建华, dǒng jiàn huá) – funkci zastával od roku 1997 do roku 2005.¹⁶

První desetiletí existence Zvláštní administrativní oblasti Hongkong je poznamenáno hned několika závažnými událostmi. První příslovečnou ránou pro stále se ustalující politickou i socioekonomickou situaci v Hongkongu byl nástup asijské finanční krize mezi lety 1997 a 1998, následované vypuknutím epidemie SARS během března až května 2003 a epidemie ptačí chřipky v roce 2005. Neschopnost hongkongské vlády zvládnout situaci a nesoudržnost jednotlivých vládních institucí s sebou přinesla otázky, zda je i nadále možné zachovat zastaralé neflexibilní struktury stávajících vládních institucí, které kopírují původní koloniální uspořádání, nejsou schopny jednotného vedení, dostatečně nezohledňují zájmy společnosti a nedokáží se přizpůsobit vzrůstajícím politickým požadavkům. Tento stav podnítil a zintenzivnil veřejné debaty za téma zavádění reformy.¹⁷

Nejvýznamnějším krokem k urychlení ekonomické integrace Hongkongu a ČLR se po roce 1997 stala tzv. *Dohoda o užší ekonomické spolupráci mezi pevninskou Čínou a Hongkongem* (内地与香港关于建立更紧密经贸关系的安排, nèidi yǔ xiānggǎng guānyú jiànli gèng jǐnmì jīngmào guānxì de ānpái), která byla uzavřena 29. června 2003. Tato dohoda v podstatě umožňuje hongkongským firmám přístup k vnitřnímu trhu ČLR a jejím cílem je posílit obchodní a investiční toky mezi pevninskou Čínou a Hongkongem. V důsledku uzavření této dohody, se v následujících letech stal Hongkong naprosto závislý na ČLR, jako na hlavním zdroji ekonomického růstu. Datum uzavření *Dohody o užší ekonomické spolupráci* taktéž není náhodné. Peking záměrně načasoval podepsání dohody v dostatečném předstihu před protesty plánovanými na 1. července 2003. Tato masová demonstrace se stala dalším významným milníkem v hongkongské historii, jelikož se jí zúčastnilo více než půl

---

¹⁶ Tung Chee-hwa: Chinese businessman and politician. In: Encyclopaedia Britannica.

¹⁷ MA, Ngok. Political Development in Hongkong: State, Political Society, and Civil Society. S.2; s. 6-7. YEW, Chiew Ping a ZHENG, Yongnian, eds. Hongkong Under Chinese Rule: Economic Integration and Political Gridlock. S. 15; s. 17; s. 95. BAKEŠOVÁ, Ivana a FÜRST, Rudolf. Čína ve XX. století: Období 1989-2005. S. 157

milionu lidí, kteří se tímto způsobem snažili vyjádřit svůj nesouhlas s *článkem 23 Základního zákona*.¹⁸

Článek 23 Základního zákona říká, že: „Zvláštní administrativní oblast Hongkong přijme zákony, které zakazují jakýkoli akt zrady, odtržení, protistátní činnosti, či pobuřování proti ústřední lidové vládě, krádeže státních tajemství, zákony zakazující cizím politickým organizacím nebo orgánům provádět politické aktivity v regionu a zakazující politickým organizacím nebo orgánům regionu navazovat vztahy s cizími politickými organizacemi či orgány.“¹⁹ (Překlad vlastní)

Klíčovou roli při mobilizaci obyvatelstva sehrály také obavy z možného využití *Zákona o národní bezpečnosti* k omezení práv a svobod hongkongských občanů a obecná nedůvěra v centrální i místní vládu. Rozsah demonstrace vládní orgány naprosto zaskočil a s ohledem na tlak společnosti musela vláda od přijetí *Zákona o národní bezpečnosti* upustit.²⁰ Demonstrace z 1. července se také stala zlomovým okamžikem v politice nevměšování se do záležitostí Hongkongu, kterou do roku 2003 zaujímal centrální vláda v Pekingu, na přijetí politiky aktivního zapojování se, ve snaze získat nad Hongkongem větší politickou kontrolu a urychlit proces ekonomické integrace, který zvýší závislost Hongkongu na pevninské Číně.²¹

V roce 2004 došlo k dalšímu prohloubení vládní krize, která vyústila v konfrontaci, jež zásadním způsobem napadla uspořádání jedna země dva systémy, na kterém je Zvláštní administrativní oblast Hongkong založena. Vyhrocená situace si vynutila zásah centrální vlády, což ještě více přiosťřilo už tak napjaté vztahy mezi Hongkongem a ČLR. V důsledku kritiky ze strany veřejnosti i vládních orgánů Tung Chee Hwa 10. března 2005 rezignuje na post správce Hongkongu a funkci po něm 24. června přebírá Donald

---

¹⁸ MA, Ngok. Political Development in Hongkong: State, Political Society, and Civil Society. S. 21-45. CEPA. Trade and Industry Department [online]. HÁLA, Martin. Čína na přelomu věků. S. 521

¹⁹ The Basic Law Full Text.

²⁰ MA, Ngok. Political Development in Hongkong: State, Political Society, and Civil Society. S. 210-216. GUIHEUX, Gilles a KHUN, Eng Kuah, eds. Social Movements in China and Hongkong: The Expansion of Protest Space. S. 12; s. 68.

²¹ FONG, Brian C. H. One Country, Two Nationalism: Center-periphery Relations between Mainland China and Hongkong, 1997-2016. YEW, Chiew Ping a ZHENG, Yongnian, eds. Hongkong Under Chinese Rule: Economic Integration and Political Gridlock. S. 21; s. 83.

Tsang (曾荫权, céng yīnquán), který je na doporučení Pekingu znovu zvolen i ve volbách v roce 2007.²²

Období Tsangovi vlády je charakterizováno nesplněnými sliby o zavedení přímé volby správce Hongkongu před rokem 2012, propuknutím světové finanční krize v roce 2008, korupčním skandálem,²³ vzrůstajícími obavami společnosti z postupné ztráty kulturních hodnot a z inkorporace Hongkongu mezi ostatní čínská města. Nadále přetrvává také nedostatek vládní autority při prosazování nepopulárních zákonů a rozhodnutí.²⁴ Největší pobouření vyvolaly snahy o implementaci tzv. *Morální a národní výuky* do učebních osnov základních a středních škol. Předmět měl sloužit k upevnění morálních hodnot a čínské národní identity v povědomí studentů. Rozhodnutí o zavedení tohoto předmětu sklidilo kritiku ze strany učitelů, studentů i rodičů a vedlo k sérii protestů, okupaci vládních budov a k držení hladových stávek, což nakonec zabránilo zavedení *Morální a národní výuky* do osnov. V rámci hnutí za zrušení tohoto předmětu, vzniká také organizace Scholarism (学民思潮, xué mín sīcháo), vedená Joshuou Wongem (黄之锋, huáng zhīfēng), která se stala jednou z klíčových organizací, stojících za vypuknutím deštníkového hnutí v roce 2014.²⁵ 1. července 2012 je odstupující Donald Tsang nahrazen Leung Chun Yingem (梁振英, liáng zhènyīng).²⁶

---

²² YEW, Chiew Ping a ZHENG, Yongnian, eds. Hongkong Under Chinese Rule: Economic Integration and Political Gridlock. S. 91-93. Tung Chee-hwa: Chinese businessman and politician. Tsang Donald: Chinese politician: In: Encyclopaedia Britannica.

²³ Tsang Donald: Chinese politician: In: Encyclopaedia Britannica.

²⁴ YEW, Chiew Ping a ZHENG, Yongnian, eds. Hongkong Under Chinese Rule: Economic Integration and Political Gridlock. S. 166

²⁵ MATTHEWS, Daniel. Narrative, Space and Atmosphere: A Nomospheric Inquiry into Hongkong's Pro-democracy "Umbrella Movement". WANG, Klavier Jie Ying. Mobilizing resources to the square: Hongkong's Anti-Moral and National Education movement as precursor to the Umbrella Movement.

²⁶ Tsang Donald: Chinese politician: In: Encyclopaedia Britannica.

2.3 Hongkongská národní identita

Počátky hongkongské národní identity se začaly utvářet již v 50. letech minulého století, kdy hraniční kontroly ukončily příliv uprchlíků z pevninské Číny do Hongkongu. Britská koloniální vláda pomocí masmédií záměrně budovala negativní obraz ČLR, aby legitimizovala vládnoucí režim a vytvořila pocit sounáležitosti s kolonií. Došlo také k naprosté apolitizaci vzdělávacího systému a důraz byl kladen především na tržní kapitalismus. Během ekonomického boomu v 70. letech se identifikace občanů s hongkongskou národní identitou ještě více posiluje.²⁷

V 80. a 90. letech dochází v rámci příprav na předání Hongkongu Číně k uvolnění vzdělávacího systému. Situace okolo čínsko-britského vyjednávání, transfer suverenity a zejména pak události ze 4. června 1989, které jasně poukázaly na rozdíly v míře svobody mezi Hongkongem a pevninskou Čínou, dále konsolidují odlišné pojetí národní identity obyvatel Hongkongu, založené na vládě zákona, svobodě projevu a lidských právech.²⁸

Od převzetí Hongkongu v roce 1997 postupně narůstal trend ztotožnění se s čínskou národní identitou, avšak v roce 2008 dosahuje tento trend vrcholu a v důsledku vzrůstajících obav z intervencí centrální vlády a zrychlující se socioekonomické integrace, se znovu oživuje hongkongská národní identita, jako prostředek odporu proti inkorporačním strategiím centrální vlády a jako nástroj k zachování jedinečnosti Hongkongu. S tím jde ruku v ruce v posledních letech i nárůst nacionalismu, postupná radikalizace hongkongské společnosti a rostoucí nepřátelství vůči turistům a přichozím z pevniny, které následně přechází v protestní hnutí a demonstrace.²⁹

---

²⁷ YEW, Chiew Ping a ZHENG, Yongnian, eds. *Hongkong Under Chinese Rule: Economic Integration and Political Gridlock*. S. 116. FONG, Brian C. H. *One Country, Two Nationalism: Center-periphery Relations between Mainland China and Hongkong, 1997-2016*.

²⁸ YEW, Chiew Ping a ZHENG, Yongnian, eds. *Hongkong Under Chinese Rule: Economic Integration and Political Gridlock*. S.117-131. FONG, Brian C. H. *One Country, Two Nationalism: Center-periphery Relations between Mainland China and Hongkong, 1997-2016*.

²⁹ YEW, Chiew Ping a ZHENG, Yongnian, eds. *Hongkong Under Chinese Rule: Economic Integration and Political Gridlock*. S. 119-135. FONG, Brian C. H. *One Country, Two Nationalism: Center-periphery Relations between Mainland China and Hongkong, 1997-2016*.

3. DEŠTNÍKOVÉ HNUTÍ

3.1 Přímá volba správce Hongkongu

Základní zákon byl přijat 4. dubna 1990 na 7. *Národním lidovém shromáždění* a uveden v platnost 1. července 1997. Závazek zavést přímou volbu správce Hongkongu a všech členů *LEGCO* je součástí balíčku opatření z 80. let, zavedeného při transferu suverenity nad Hongkongem. *Základní zákon* obsahuje také ujištění, že veškeré volební reformy týkající se volby správce Hongkongu a voleb členů *LEGCO* budou zaváděny postupně, nejdříve však po roce 2007. Současně s tím je pro schválení volebních reforem nutná podpora alespoň dvoutřetinové většiny v *LEGCO*, souhlas správce Hongkongu a *Stálého výboru Všečínského shromáždění lidových zástupců (VSLZ)*.³⁰

Článek 45 Základního zákona o volbě správce Hongkongu říká, že: „Konečným cílem je volba správce Hongkongu všeobecným volebním právem a nominovaného široce reprezentativní nominační komisí ve shodě s demokratickými postupy. Metoda výběru bude specifikována na základě aktuální situace a v závislosti na principu postupného a řádného procesu.“³¹ (Překlad vlastní)

V souladu s *článkem 45* představil 29. prosince 2007 *Stálý výbor Všečínského shromáždění lidových zástupců* časový plán pro zavedení všeobecného volebního práva a otevřel možnost přímé volby správce Zvláštní administrativní oblasti Hongkong v roce 2017 a přímých voleb do *LEGCO* v roce 2020. Představení balíčku reforem pak proběhlo v roce 2010. Pětiměsíční veřejný konzultační proces byl zahájen 4. prosince 2013 a ukončen 3. května 2014.³²

Jak se během konzultačního procesu ukázalo, kamenem úrazu přímé volby správce Hongkongu se stal nedemokratický nominační proces. Dle návrhu, vybere široce reprezentativní nominační komise (v podstatě totožná se současnou 1200člennou volební komisí) 2–3 kandidáty, ze kterých pak budou moci občané přímou volbou volit novou hlavu vlády. Centrální vláda v Pekingu dostojí svým závazkům ohledně zavedení přímé volby správce Hongkongu, ale stále bude mít kontrolu nad politickým děním.

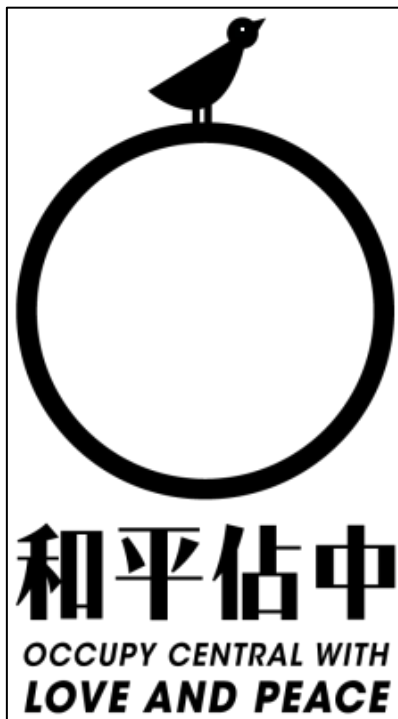
³⁰ The Basic Law Full Text. MATTHEWS, Daniel. Narrative, Space and Atmosphere: A Nomospheric Inquiry into Hongkong's Pro-democracy "Umbrella Movement KAN, Karita. Occupy Central and Constitutional Reform in Hongkong.

³¹ The Basic Law Full Text.

³² KAN, Karita. Occupy Central and Constitutional Reform in Hongkong. The Commissioner's Office of China's Foreign Ministry in the Hongkong S.A.R. The Practice of the "One Country, Two Systems" Policy in the Hongkong Special Administrative Region.

Nominační proces v podstatě eliminuje všechny pro-demokratické kandidáty již v prvním kole.³³

3.2 Occupy Central – předehra k deštníkovému hnutí

Obrázek 3 - Logo Occupy Central with Love and Peace

Zdroj: wikipedia.org/wiki/Occupy_Central_with_Love_and_Peace

V lednu 2013 Benny Tai Yiu Ting (戴耀廷, dài yàotíng), profesor práva na University of Hongkong, poprvé přišel s vizí občanského hnutí Occupy Central with Love and Peace (OCLP, 让爱与和平占领中环, ràng ài yǔ héping zhànlǐng zhōnghuán),³⁴ jako prostředku pro prosazení civilní nominace v rámci chystaných volebních reforem pro rok 2017 a zavedení všeobecného a rovného volebního práva splňujícího mezinárodní standardy.³⁵ 27. března téhož roku pak tzv. OCLP Trio (Benny Tai, profesor sociologie Chan Kin Man (陈健民, chén jiàn mǐn) a reverend Chu Yiu Ming (朱耀明, zhū yào míng)) představilo na konferenci manifest hnutí Occupy Central.³⁶

---

³³ YUEN, Samson. Hongkong after the Umbrella Movement: An uncertain future for "One Country Two Systems". HORÁLEK, Adam. Umbrella Movement: Hongkongské hnutí v širším čínském kontextu.

³⁴ HUI, Po-Keung a LAU, Kin-Chi. Living in truth" versus realpolitik: limitations and potentials of the Umbrella Movement.

³⁵ Occupy Central with Love and Peace. OCLP: Manifesto.

³⁶ KAN, Karita. Occupy Central and Constitutional Reform in Hongkong

Podle návrhu profesora Taie mělo hnutí Occupy Central probíhat ve čtyřech etapách. V první etapě proběhla veřejná jednání o možnostech politických reforem, následovaná procesem veřejné autorizace, kdy se nejúspěšnější návrhy vycházející z předchozích debat podrobí hlasování o schválení. Třetí etapou je navázání dialogu a zahájení vyjednávání s vládou ZAO Hongkong a s orgány centrální vlády, kterým bude předložen návrh s nejsilnějším veřejným mandátem. Na konci procesu vyjednávání je konečný návrh opět předložen ke schválení veřejnosti, než je postoupen *LEGCO*. Pokud by vláda návrhy nepřijala, hodlalo vedení Occupy Central vyhlásit masovou, avšak nenásilnou okupaci distriktu Central – politického a finančního srdce Hongkongu.³⁷

Bodem zlomu, který napomohl k oživení upadající popularity hnutí Occupy Central a zajistil mu silnou podporu veřejnosti a také legitimitu, se stala *Bílá kniha* – autoritativní zpráva – *Směrnice k politice „jedna země, dva systémy“ pro Zvláštní administrativní oblast Hongkong* ([一国两制] 在香港特别行政区的实践, [Yīguóliǎngzhì] zài xiānggǎng tèbié xíngzhèngqū de shíjiàn), vydaná centrální vládou 10. června 2014.³⁸ Poměrně rozsáhlá zpráva jasně definuje směřování politiky centrální vlády vůči Hongkongu. Vyjadřuje politickou nadřazenost a svrchovanost Peking, která zahrnuje mimo jiné i jmenování správce Hongkongu a dalších vysokých vládních představitelů, kteří by v ideálním případě měli být patrioty a milovat ČLR stejně jako Hongkong. Interpretace *Základního zákona*, taktéž spadá pod přímou pravomoc centrální vlády. *Bílá kniha* defakto uvádí, že všechna současná privilegia jsou decentralizovaná Hongkongu centrální vládou skrze *Základní zákon* a že současný rozsah autonomie, je rozsah, který ještě může centrální vláda tolerovat.³⁹

Bílá kniha vyvolala mezi obyvateli Hongkongu značné obavy, jelikož se dotýká základních hodnot, jako jsou vysoký stupeň autonomie či nezávislý soudní systém.⁴⁰

Na konci června 2014, po oficiálním ukončení konzultací, vedení OCLP předložilo veřejnosti 15 návrhů reforem volebního systému a nechalo mezi nimi volit. Zdaleka největší podporu získal koncept předložený Aliancí za skutečnou demokracii (真普选联

---

³⁷ HUI, Po-Keung a LAU, Kin-Chi. Living in truth” versus realpolitik: limitations and potentials of the Umbrella Movement. Occupy Central with Love and Peace. OCLP Basic Tenets.

³⁸ CHAN, Johannes. Hongkong’s Umbrella Movement.

³⁹ The Commissioner’s Office of China’s Foreign Ministry in the Hongkong S.A.R. The Practice of the "One Country, Two Systems" Policy in the Hongkong Special Administrative Region. FONG, Brian C. H. One Country, Two Nationalism: Center-periphery Relations between Mainland China and Hongkong, 1997-2016.

⁴⁰ CHAN, Johannes. Hongkong’s Umbrella Movement.

盟, Zhēn pǔxuān liánméng) a společný návrh organizací Scholarism a Hongkongskou federací studentů (HKFS, 香港专上学生联合会, xiānggǎng zhuān shàng xuéshēng liánhui).⁴¹ Neoficiálního referenda se zúčastnilo téměř 800 000 občanů Hongkongu. Všechny tři nejúspěšnější modely zahrnovaly prvek civilní nominace, byly si podobné a jejich zavedení by vyžadovalo radikální změnu *článku 45*, za což se hnutí sklídilo kritiku zejména ze strany vládních orgánů, které označily referendum za neplatné, jelikož je v rozporu se *Základním zákonem*.⁴²

Situace se dramaticky vyostřuje po 31. srpnu 2014, kdy *Stálý výbor VSLZ* zveřejnil rozhodnutí o tom, že veškeré reformy se musí striktně řídit zněním *Základního zákona*. Dle tohoto rozhodnutí se do voleb na funkci správce Hongkongu se budou moci zapojit pouze kandidáti schválení centrální vládou, kteří milují Hongkong i svoji zemi. Rozhodnutí vyvolalo okamžitou odezvu a krátkodobé okupace pořádané OCLP byly nahrazeny organizovaným studentským hnutím.⁴³

3.3 Počátek deštníkového hnutí

Za vznikem deštníkového hnutí stojí zejména tři organizace. První, je již zmiňované hnutí Occupy Central with Love and Peace, pod vedením Bennyho Taie, profesora Chan Kin Mana a reverenda Chu Yiu Minga, dále Hongkongská federace studentů, nejstarší a největší studentská unie v Hongkongu, založená již v roce 1958, a hnutí Scholarism, jehož lídrem se stal studentský aktivista Joshua Wong a které se zformovalo v roce 2011 za účelem zrušení rozhodnutí o zavedení *Morální a národní výuky*.⁴⁴

Dne 22. září vyhlašuje HKFS a hnutí Scholarism týdenní bojkot výuky. Studenti žádají stažení rozhodnutí *Stálého výboru VSLZ* ze 31. srpna 2014 a zahájení nového konzultačního procesu.⁴⁵ Bojkot se konal v blízkosti parku Tamar, na bulváru Tin Mei

---

⁴¹ KAN, Karita. Occupy Central and Constitutional Reform in Hongkong.

⁴² CHAN, Johannes. Hongkong's Umbrella Movement. HUI, Po-Keung a LAU, Kin-Chi. Living in truth" versus realpolitik: limitations and potentials of the Umbrella Movement.

⁴³ HUI, Yew-Foong. The Umbrella Movement: Ethnographic explorations of communal re-spatialization. MATTHEWS, Daniel. Narrative, Space and Atmosphere: A Nomospheric Inquiry into Hongkong's Pro-democracy "Umbrella Movement".

⁴⁴ YUEN, Samson. Hongkong after the Umbrella Movement: An uncertain future for "One Country Two Systems". FONG, Brian C. H. One Country, Two Nationalism: Center-periphery Relations between Mainland China and Hongkong, 1997-2016.

⁴⁵ YUEN, Samson. Hongkong after the Umbrella Movement: An uncertain future for "One Country Two Systems". CHAN, Johannes. Hongkong's Umbrella Movement. BHATIA, Aditi. Construction of discursive illusion in the "Umbrella Movement".

před budovou *LEGCO*. V bezprostřední blízkosti se nachází také komplex budov centrální vlády.⁴⁶

Pátý den po zahájení protestní akce vyzval Joshua Wong studenty k „znovuzískání“ náměstí Civic square (公民广场, gōngmín guǎngchǎng), uzavřeného po protestech z roku 2012 proti zavedení *Morální a národní výuky*. V pátek 26. září ve 22:30 přelezla skupina studentů plot a zabrala prostory na nádvoří vládních budov naproti kancelářím centrální vlády.⁴⁷ Na místo brzy dorazily policejní složky. Vzhledem k tomu, že studenti odmítli náměstí Civic square dobrovolně opustit, byli obklíčeni a k vyklizení prostoru byl použit slzný plyn. Došlo k zatčení několika aktivistů, včetně Joshuy Wonga.⁴⁸

Během následujícího víkendu se na Admiralty (východní část centrální obchodní čtvrti na hongkongském ostrově, která se nachází v sousedství distriktu Central) začaly sdružovat davy lidí, vyjadřující podporu aktivistům a žádající propuštění zatčených studentských vůdců. V noci na 28. září vůdčí trio OCLP po dvou letech diskuzí a příprav rozhodlo o připojení OCLP k HKFS a hnutí Scholarism a o zahájení aktu občanské neposlušnosti, původně plánovaného na 1. října, den výročí vzniku Čínské lidové republiky.⁴⁹

Situace se prudce vyostřuje 28. září. Policie se rozhoduje k rozeznání stále se rozrůstajícího davu použitím gumové projektily a slzný plyn (celkem bylo proti demonstrantům použito 87 plechovek), proti nim používali protestující jako ochranu rozevřené deštníky. Žlutý deštník či žlutá stuha se později staly unifikujícími symboly deštníkového hnutí, stejně jako slogan: „Chci pravé volební právo“. Přestože konání policie mělo jednoznačnou oporu v zákoně, a policie odmítla jakékoliv pochybení v rámci snahy o zachování veřejného pořádku, takovýto zákrok se dotkl odhaleného

---

⁴⁶ YUEN, Samson. Hongkong after the Umbrella Movement: An uncertain future for "One Country Two Systems". MATTHEWS, Daniel. Narrative, Space and Atmosphere: A Nomospheric Inquiry into Hongkong's Pro-democracy "Umbrella Movement".

⁴⁷ YUEN, Samson. Hongkong after the Umbrella Movement: An uncertain future for "One Country Two Systems".

⁴⁸ GAN, Wendy. Puckish protesting in the Umbrella Movement. YUEN, Samson. Hongkong after the Umbrella Movement: An uncertain future for "One Country Two Systems"

⁴⁹ BHATIA, Aditi. Construction of discursive illusion in the "Umbrella Movement. GAN, Wendy. Puckish protesting in the Umbrella Movement.

nervu a lidé čin vnímali jako paralelu k potlačení demonstrací na náměstí Nebeského klidu a jako překročení morální hranice.⁵⁰

Obrázek 4 - Logo deštníkového hnutí

Zdroj: newsocialmovements2014.web.unc.edu/hong-kong/

Dvě spontánní události – pokus o obsazení náměstí Civic Square studenty a, v očích veřejnosti, nepřiměřený zásah policie z 28. září, rozpoutaly proces masové mobilizace, která se přerodila ve společenské hnutí, jež paralyzovalo Hongkong na více než dva měsíce (hnutí trvalo 79 dní), známé dnes pod označením deštníkové hnutí či deštníková revoluce. Rozčilení nad použitím nepřiměřeného násilí vůči protestujícím tak vyhnalo do ulic ještě více lidí a místo očekávaného zklidnění situace došlo k obsazení dalších dvou lokalit.⁵¹ Kromě Admiralty se vytvořily okupované zóny také v nejrůšnější hongkongské čtvrti Mongkok, jedné z hlavních hongkongských nákupních oblastí, situované v západní části poloostrova Kowloon a v nákupní čtvrti Causeway Bay, která se nachází na ostrově Hongkong a z části zasahuje do distriktu Wan Chai.⁵² Všechny tři okupované zóny se nacházejí v oblastech, které jsou klíčové dopravní tepny a z hlediska obchodu má jejich dlouhodobá okupace silný ekonomický dopad, ale ani poté, co se

⁵⁰ HUI, Yew-Foong. The Umbrella Movement: Ethnographic explorations of communal re-spatialization. CHAN, Wayne W. L. a HE, Holly H. Media representations of the Hongkong police and their mainland counterpart. LEE, Francis LF a CHAN, Joseph Man. Collective memory mobilization and Tiananmen commemoration in Hongkong. BOSCO, Joseph. The sacred in urban political protests in Hongkong. HUI, Po-Keung a LAU, Kin-Chi. Living in truth” versus realpolitik: limitations and potentials of the Umbrella Movement.

⁵¹ YUEN, Samson. Hongkong after the Umbrella Movement: An uncertain future for "One Country Two Systems".

⁵² Mong Kok. Hong Kong Tourism Board. Causeway Bay. Hong Kong Tourism Board.

demonstranti začali v okupovaných oblastech usazovat, policie nezasáhla a zaujala spíše pozici pozorovatele.⁵³

Jednotlivé zóny se navzájem velmi lišily rozdílnými charaktery okupace. Okupace každé oblasti nesla své specifické rysy, dané třídním původem protestujících, jejich věkem a politickými zájmy. Admiralty, největší okupovaná oblast, byla obsazena převážně studenty, členy HKSF, příslušníky studentské skupiny Scholarism a politickými stranami spojenými s pan-demokratickou aliancí. Specifikem Mongkoku byl silný ráz pracující třídy a patrný vliv náboženství. Sdružovali se zde lidé s různými politickými zájmy a lidé ze sousedství a okolí. Tato lokalita byla také nejméně stabilní. Pro oblast Causeway Bay se příznačnou stala podpora lidí z různých profesních odvětví a radikální populistické politické skupiny Civic Passion (热血公民, rèxuè gōngmín), žádající zpretrhání veškerých vazeb z ČLR.⁵⁴

3.4 Průběh deštníkového hnutí

Protestní akce deštníkového hnutí probíhaly formou sit-in protestů, tedy „nenásilnou formou občanské neposlušnosti, kdy protestující obsadí veřejné prostory, které odmítají opustit, dokud nejsou násilně vystěhováni, nebo dokud nejsou jejich požadavky vyslyšeny“.⁵⁵ Ve všech třech okupovaných oblastech začaly bezprostředně po obsazení vznikat komplexní komunity, které poskytovaly účastníkům hnutí veškeré potřebné zázemí. Dobrovolníci a ti, kteří si nemohli dovolit se do protestní akce přímo zapojit, pomáhali alespoň tak, že poskytovali a zajišťovali potraviny, pitnou vodu a hygienické pomůcky. V okupovaných zónách vznikaly např. studijní oblasti a dílny, pořádaly se koncerty a debaty. Toto všechno dávalo deštníkovému hnutí morální sílu.⁵⁶

---

⁵³ HUI, Yew-Foong. The Umbrella Movement: Ethnographic explorations of communal re-spatialization.

⁵⁴ HUI, Yew-Foong. The Umbrella Movement: Ethnographic explorations of communal re-spatialization. GAN, Wendy. Puckish protesting in the Umbrella Movement. MATTHEWS, Daniel. Narrative, Space and Atmosphere: A Nomospheric Inquiry into Hongkong's Pro-democracy "Umbrella Movement". HUI, Po-Keung a LAU, Kin-Chi. Living in truth" versus realpolitik: limitations and potentials of the Umbrella Movement.

⁵⁵ Sit-in: social protest. In: Encyclopaedia Britannica.

⁵⁶ MATTHEWS, Daniel. Narrative, Space and Atmosphere: A Nomospheric Inquiry into Hongkong's Pro-democracy "Umbrella Movement". HUI, Yew-Foong. The Umbrella Movement: Ethnographic explorations of communal re-spatialization.

Lídři deštníkového hnutí následně přišli se čtyřmi základními požadavky, které předložili vládě. Požadovali:

1. Zrušení rozhodnutí *Stálého výboru VSLZ* z 31. srpna 2014.
2. Schválení civilních a otevřených nominací pro volbu *správce Hongkongu* v plánovaných reformách volebního systému.
3. Zrušení funkčních obvodů – jedná se o systém, kde jsou profesionální či zájmové skupiny složené jak z fyzických, tak právnických osob, zapojeny do volebního procesu, přičemž účast není zcela volná. Vláda rozhoduje, které skupiny budou zastoupeny.⁵⁷
4. Objasnění časového rámce pro splnění výše uvedených bodů.

21. října je uspořádáno setkání vlády se studenty, kde dochází k předání požadavků demonstrantů. Vládní představitelé přislíbili nestranným způsobem předat požadavky příslušným orgánům centrální vlády a jako kompromisní řešení navrhli maximalizaci rozsahu reprezentace v nominační komisi při spuštění dalšího konzultačního procesu. Tento návrh však lídři hnutí zamítli jako příliš neurčitý.⁵⁸

Po projevu správce Hongkongu Leunga z 20. října, ve kterém promluvil o deštníkovém hnutí, pokusil se objasnit proč nelze v Hongkongu zavést všeobecné volební právo a ve kterém se dopustil řady nevhodných až diskriminačních poznámek, se mezi protestujícími rozmohly také anti-leungovské nálady a objevil se požadavek na jeho rezignaci.⁵⁹

Přibližně po třech týdnech okupace se začínají projevovat ekonomické dopady blokády a deštníkové hnutí postupně ztrácí podporu veřejnosti.⁶⁰ Distančují se od něj také některé pan-demokratické politické strany zastoupené v *LEGCO*, jelikož se hnutí v podstatě staví do přímé opozice vůči hlavním vládním orgánům.⁶¹

---

⁵⁷ MA, Ngok. Political Development in Hongkong: State, Political Society, and Civil Society. S. 37-38.

⁵⁸ CHAN, Johannes. Hongkong's Umbrella Movement. VENETI, Anastasia, KARADIMITRIOU, Achilleas a POULAKIDAKOS, Stamatis. Media Ecology and the Politics of Dissent: Representations of the Hongkong Protests in The Guardian and China Daily.

⁵⁹ HUI, Po-Keung a LAU, Kin-Chi. Living in truth" versus realpolitik: limitations and potentials of the Umbrella Movement. BOSCO, Joseph. The sacred in urban political protests in Hongkong. BOSCO, Joseph. The sacred in urban political protests in Hongkong.

⁶⁰ CHAN, Johannes. Hongkong's Umbrella Movement.

⁶¹ HUI, Po-Keung a LAU, Kin-Chi. Living in truth" versus realpolitik: limitations and potentials of the Umbrella Movement. MATTHEWS, Daniel. Narrative, Space and Atmosphere: A Nomospheric Inquiry into Hongkong's Pro-democracy "Umbrella Movement".

17. listopadu vláda ukončuje vyjednávání s lídry hnutí a po více než dvou měsících dává pokyn k vyklizení okupovaných oblastí. První přišel na řadu Mongkok. K jeho opuštění vyzval Leung Chun Ying demonstranty ve svém projevu 24. listopadu. Během 25. a 26. listopadu demonstranti dobrovolně opouští pozice, avšak večer se znovu vmísí do davu nakupujících. Došlo také k potyčkám s policií, při nichž byli, vzhledem k nepřehlednosti situace, zatčeni i nevinní přihlížející. Touto formou pokračují účastníci deštníkového hnutí v protestech ještě další týden.⁶²

Dne 3. prosince se Benny Tai, profesor Chan Kin Man i reverend Chu Yiu Ming vzdávají policii, vzápětí jsou však bez jakýchkoli obvinění propuštěni na svobodu. Osobně pak vyzývají studenty k opuštění Admiralty. 11. prosince většina studentů lokalitu opouští. Policie stanovila lhůtu pro vyklizení Admiralty na 12. prosince. Nakonec bylo zatčeno více než 200 demonstrantů, kteří odmítli lokalitu opustit.⁶³ Poslední vyklizenou lokalitou se 15. prosince stala Causeway Bay, kde se policie při zásahu neseťkala v podstatě s žádným odporem. Deštníkové hnutí skončilo neúspěchem, protože ani jeden z požadavků, které demonstranti předložili vládě nebyl vyslyšen.⁶⁴

---

⁶² HORÁLEK, Adam. Umbrella Movement: Hongkongské hnutí v širším čínském kontextu. GAN, Wendy. Puckish protesting in the Umbrella Movement.

⁶³ Hongkong protests: Arrests as Admiralty site is cleared. In: BBC News.

⁶⁴ YUEN, Samson. Hongkong after the Umbrella Movement: An uncertain future for "One Country Two Systems".

4. REAKCE NA DEŠTNÍKOVÉ HNUTÍ

4.1 Reakce vlády ZAO Hongkong a hongkongské veřejnosti na deštníkové hnutí

Jak se dá očekávat, reakce na hnutí Occupy Central a deštníkové hnutí nebyly pouze kladné. Již v prvopočátku označila hongkongská vláda OCLP za nelegální. Pokud se akce účastní více než padesát osob, je nutný souhlas policie, ale i pak mohou být účastníci akce obviněni z nezákonného shromažďování. Hongkongská vláda argumentovala také tím, že není možné, aby protesty zůstaly zcela pokojné, tudíž tyto nezákonné aktivity nemohou být tolerovány. Oficiálními cestami se vláda snažila OCLP prezentovat jako zbytečně radikální protiprávní hnutí, postrádající podporu široké veřejnosti, jehož organizátoři nadřazují osobní ambice nad kolektivní zájmy společnosti. Ve větší či menší míře se v hongkongských sdělovacích prostředcích projevila také sebe-cenzura. Velká část masmédií je vlastněných významnými podnikateli se silnými vazbami na pevninskou Čínu a centrální vládu. Velcí obchodní magnáti se k dění okolo deštníkového hnutí vyjádřili přímo teprve ve chvíli, kdy sklidili kritiku od centrální vlády, poté vyzvali studenty k ukončení protestů.⁶⁵

Po vypuknutí deštníkového hnutí, 28. září 2014, vydal tehdejší správce Hongkongu C. Y. Leung na tiskové konferenci prohlášení, ve kterém podpořil stanovisko policejního ředitele. Leung uvedl, že policie při zásahu proti demonstrantům použila adekvátní postupy a zdůraznil, že je naprosto nezbytné při zavádění procesu politických reforem jednat v souladu se zněním *Základního zákona* tak, jak jej interpretoval *Stálý výbor VSLZ* ve svém rozhodnutí ze 31. srpna 2014. Leung také uvedl, že vláda obdržela od lídrů hnutí zprávu, ve které žádají generální tajemnici Carrie Lam (林郑月娥, lín zhèng yuè'é), aby se s nimi sešla kvůli projednání požadavků deštníkového hnutí a prodiskutování problematiky stávajícího sporného balíčku volebních reforem.⁶⁶

---

⁶⁵ GAN, Wendy. Puckish protesting in the Umbrella Movement. DAPIRAN, Antony. Mixed legacy for Hongkong's Umbrella Movement. YUEN, Samson. Hongkong after the Umbrella Movement: An uncertain future for "One Country Two Systems". MA, Ngok. Political Development in Hongkong: State, Political Society, and Civil Society. S. 177. Transcript of remarks at press conference. In: Info.gov.hk: Press Releases.

⁶⁶ YAN, Hao. 香港特区政府宣布暂缓启动政改第二轮公众咨询 (xiānggǎng tèqū zhèngfǔ xuānbù zhànhuǎn qǐdòng zhèng gǎi dì èr lún gōngzhòng zīxún).

Jako protipól k hnutí Occupy Central with Love and Peace vzniká na počátku roku 2014 skupina anti-Occupy Central. Tato opoziční skupina ještě před vypuknutím deštníkového hnutí opakovaně narušovala klíčové události pořádané OCLP a pokoušela se je sabotovat. Všichni tři hlavní organizátoři OCLP pocítili zvýšený nátlak ze strany vládních orgánů formou omezení jejich aktivit.⁶⁷

Po vypuknutí deštníkového hnutí se začíná výrazněji projevovat také opozice, v jejímž čele stojí již zmíněná skupina anti-Occupy Central. Tato opoziční skupina jasně vyjádřila podporu policejnímu zásahu proti demonstrantům, jako snaze o obnovu veřejného pořádku. Symbolem hnutí se stala modrá stuha, odkazující na barvu policejních uniforem. Skupina anti-Occupy se opakovaně snažila o vyvolání násilných konfrontací s demonstranty. Protestující byli nuceni čelit jak fyzickým, tak i verbálním útokům a docházelo i k ničení jejich majetku a stanů se zásobami. V rámci zachování klidu a nenásilného charakteru protestní akce, demonstranti zpočátku na útoky ani kritiku nereagují, následně se objevilo několik strategií, sloužících k umlčení protivníků, jako např. odpovídání útočníkům zpěvem písničky Happy Birthday.⁶⁸

Mezi stoupence anti-Occupy Central patřili běžní občané Hongkongu obávající se možných ekonomických, politických či společenských dopadů deštníkového hnutí vztahy mezi Hongkongem a ČLR a na stávající společenský řád, nebo jednající na základě vlastního ideologického přesvědčení. Jednou z největších kontroverzí anti-Occupy Central však zůstává najímání a placení „protestujících“ z chudinských čtvrtí Hongkongu a z pevninské Číny, stejně jako spolupráce s triádami, jejichž členové měli být součástí „vlasteneckých a podpůrných“ skupin.⁶⁹

Dne 11. listopadu 2014 vydává C. Y. Leung prohlášení ohledně vydání soudního příkazu k vyklizení okupovaných prostranství policií a zároveň žádá demonstranty, kteří se stále nachází na daných lokalitách, aby je co nejdříve dobrovolně opustili.⁷⁰ Po skončení deštníkového hnutí se popularita správce Hongkongu Leunga ještě více propadla a také utrpěla důvěra občanů v policejní složky. Neschopnost vlády zvládnout

---

⁶⁷ GAN, Wendy. Puckish protesting in the Umbrella Movement.

⁶⁸ CHAN, Johannes. Hongkong's Umbrella Movement. YUEN, Samson. Hongkong after the Umbrella Movement: An uncertain future for "One Country Two Systems. KAN, Karita. Occupy Central and Constitutional Reform in Hongkong.

⁶⁹ GAN, Wendy. Puckish protesting in the Umbrella Movement. International Journal of Cultural Studies RÜHLIG, TIM. "Do You Hear the People Sing" "Lift Your Umbrella"? DAPIRAN, Antony. Mixed legacy for Hongkong's Umbrella Movement.

⁷⁰ Transcript of remarks by Acting CE at media session before ExCo meeting. In: Info.gov.hk: Press Releases.

situaci poukázala na její inkompetenci při řešení problémů a silně zpochybnila její legitimitu. Poprvé byl ve spojení s Hongkongem použit také termín „rule by law“, užívaný předtím pouze v souvislosti s pevninskou Čínou. Tento termín označuje užití soudního systému jako nástroje pro prosazení nepopulárních rozhodnutí či zákonů. V Hongkongu byl soudní systém takto využit při vydání rozhodnutí o vyklizení okupovaných lokalit.⁷¹

4.2 Reakce centrální vlády a čínských médií na deštníkové hnutí

Za poměrně jednoznačné stanovisko centrální vlády ohledně změny stávajícího balíčku volebních reforem, lze považovat rozhodnutí *Stálého výboru VSLZ* ze 31. srpna 2014, které centrální vláda vydala v reakci na požadavky hnutí OCLP. Vydáním tohoto dokumentu dala centrální vláda jasně najevo, že veškeré reformy se musí striktně řídit zněním *Základního zákona* a žádné pozměňovací návrhy nejsou přípustné.⁷²

Reakce na vypuknutí deštníkového hnutí byly v pevninské Číně následující. Téměř ihned po vypuknutí deštníkového hnutí začal čínský tisk i televizní zpravodajství podléhat přísné cenzuře. OCLP bylo v médiích prezentováno jako nezákonná organizace, snažící se narušit fungování společenského řádu Hongkongu. Velké množství článků nese více či méně zřetelné stopy ideologického zabarvení. Obzvláště silně se cenzura začala projevovat na internetu a monitorovány byly také všechny sociální sítě. Bylo vydáno nařízení o okamžitém stažení všech webových stránek referujících o deštníkovém hnutí. Během 29. září, druhý den protestů, vydala agentura Xinhua zprávu, ve které citovala generální tajemnici Carrie Lam. Zpráva obsahovala ujištění, že hongkongská vláda, věnuje současné situaci plnou pozornost a že přijala veškerá možná opatření pro ochranu práv veřejnosti a veřejného pořádku. Zpráva dále uvádí, že konečným cílem hongkongské vlády je realizace politických reforem týkajících se voleb správce Hongkongu pro rok 2017 tak, jak o nich rozhodl *Stálý výbor VSLZ*. Carrie Lam ve zprávě také jasně uvedla, že rozhodující a končící slovo při zavádění reforem v rámci hongkongského politického systému má centrální vláda

---

⁷¹ DAPIRAN, Antony. Mixed legacy for Hongkong's Umbrella Movement. China's crackdown in Hongkong may fuel a long-term democracy movement. In: The Washington Post. CHEN, Frank. Umbrella Movement: Who are the winners and losers?

⁷² The Commissioner's Office of China's Foreign Ministry in the Hongkong S.A.R. The Practice of the "One Country, Two Systems" Policy in the Hongkong Special Administrative Region.

v Pekingu. Další dvě oficiální zprávy vydané agenturou Xinhua, jsou v současnosti nedostupné.⁷³

Na základě analýzy čínských masmédií, především pak zpravodajských webových stránek, od Davida Bandurskiho z University of Hong Kong, lze vysledovat čtyři hlavní linie, na jejichž základě pevninská masmédiá vykreslovala situaci během deštníkového hnutí v Hongkongu. První vzorec, který se objevuje, lze označit jako „kospirační teorii“. Čínská média obviňují západní státy, zejména USA a Británii, z vměšování se do vnitrostátních záležitostí ČLR, a že deštníkové hnutí je pouze výsledkem takovéto interference. USA i Británie podobná nařčení odmítly. Dalším poměrně oblíbeným scénářem je tak zvaná blíže nedefinovaná „ekonomická katastrofa“. Respektive média uvádí, že deštníkové hnutí zapříčinilo blokadou strategicky významných lokalit velké ekonomické ztráty hongkongské ekonomice. Zpravidla však nebylo specifikováno, jaké ekonomické ztráty hongkongská ekonomika utrpěla. Poměrně katastroficky mohou působit také články, které se přidržují linie rozvratu vlády práva v Hongkongu a úpadku hongkongské společnosti do naprostého chaosu. Bandurski považuje za zajímavé, že články tohoto typu často poukazují na skutečnost, že právě pro-demokratické protesty v Hongkongu jsou důkazem nutnosti postupného, nikoliv okamžitého, zavádění demokratických reforem. Čtvrtý scénář se soustředí na bagatelizaci protestního hnutí. Reportéři agentury Xinhua při návštěvě Hongkongu zjišťují, že většina demonstrantů se již vrátila ke svým obvyklým aktivitám a studenti se opět věnují výuce a studiu.⁷⁴

Jediná další oficiální zpráva vydaná centrální vládou přes agenturu Xinhua byla zveřejněna po dvou týdnech trvání protestů (12. října 2014). Jedná se o volání po návratu k normálnímu stavu v Hongkongu, OCLP je zde označeno za nelegální shromáždění.⁷⁵ Zpráva však v současnosti není na webových stránkách agentury dostupná.

V průběhu deštníkového hnutí, docházelo na pevninské Číně také k zatýkání osob sympatizujících s hongkongskými studenty. Po ukončení protestní akce čínská vláda

---

⁷³ BANDURSKI, David. How China frames the news on Occupy. YAN, Hao. 香港特区政府宣布暂缓启动政改第二轮公众咨询 (xiānggǎng tèqū zhèngfǔ xuānbù zhànhuǎn qǐdòng zhèng gǎi dì èr lún gōngzhòng zīxún).

⁷⁴ BANDURSKI, David. How China frames the news on Occupy. BANDURSKI, David. China: Hong Kong protests “catastrophic”.

⁷⁵ Ibid.

opakovaně poukazovala na selhání deštníkového hnutí, které nedokázalo prosadit ani jeden ze svých požadavků.⁷⁶

5. ANALÝZA VZTAHŮ MEZI HONGKONGEM A ČLR V LETECH 2015, 2016 A NA POČÁTKU ROKU

Po skončení deštníkového hnutí se vyrojila celá řada prognóz a spekulací týkajících se budoucího vývoje vztahů mezi ČLR a ZAO Hongkong. Obecně se předpokládalo, že centrální vláda bude v následujících letech usilovat o získání vyššího stupně kontroly nad regionem, což bude mít pravděpodobně za následek stoupající nespokojenost obyvatel Hongkongu se stávajícím uspořádáním jedna země, dva systémy. Předpokládá se, že se nepochybně budou dále šířit myšlenky nacionalismu a prohlubující se pocit odcizení od ČLR. S tím souvisí také stále se zvyšující počet občanů identifikujících se s hongkongskou národní identitou. Ta slouží jako nástroj boje proti inkorporačním a asimilačním snahám centrální vlády a jako prostředek ochrany kulturních hodnot a hongkongského způsobu života. Stupňující se rozdíly v příjmech, moc soustředěná do rukou úzké skupiny osob, neschopnost společnosti výrazněji ovlivnit politické dění a stále signifikantnější třídní polarizace již teď vedou k radikalizaci hongkongské společnosti. Kromě toho, zvyšující se společenské rozdíly dále utužují spojenectví mezi kapitalistickými elitami a centrální vládou.⁷⁷ S odstupem více než dvou let od doby, kdy deštníkového hnutí dospělo ke svému konci a s přihlédnutím k událostem uvedeným v této kapitole, lze konstatovat, že některé z prognóz a obav veřejnosti již, alespoň částečně, došly naplnění.

Po skončení deštníkového hnutí se projevíly mimo jiné obavy z degradace práva na svobodu projevu a z ještě silnějšího ovlivňování médií zájmovými skupinami a vládními orgány. Svoboda projevu a svoboda tisku, je sice zaručena *článkem 27 Základního zákona*, nicméně i přesto v hongkongských médiích panuje jistý stupeň sebe-cenzury. Do roku 2014 se snahy centrální vlády získat kontrolu nad

---

⁷⁶ KECK, Zachary. China Claims US Behind Hongkong Protests. BRADSHER, Keith. Some Chinese Leaders Claim U.S. and Britain Are Behind Hongkong Protests. DAPIRAN, Antony. Mixed legacy for Hongkong's Umbrella Movement.

⁷⁷ DAPIRAN, Antony. Mixed legacy for Hongkong's Umbrella Movement. FONG, Brian C. H. One Country, Two Nationalism: Center-periphery Relations between Mainland China and Hongkong, 1997-2016. HUI, Po-Keung a LAU, Kin-Chi. Living in truth" versus realpolitik: limitations and potentials of the Umbrella Movement. CHEN, Frank. Umbrella Movement: Who are the winners and losers? RÜHLIG, TIM. "Do You Hear the People Sing" "Lift Your Umbrella"? YUEN, Samson. Hongkong after the Umbrella Movement: An uncertain future for "One Country Two Systems

hongkongskými médii soustředily převážně na kooptování hongkongských mediálních magnátů do politických struktur centrální vlády a Komunistické strany Číny (中国共产党, zhōngguó gòngchǎndǎng), nicméně po skončení deštníkového hnutí se snahy o ovládnutí masmédií staly mnohem zřetelnějšími. Za jedny z prvních přímých krůčků centrální vlády k získání kontroly nad hongkongskými médii by mohla být považována například kauza nakladatelství Up Publications či vysoce medializovaná kauza zmizení knihkupců s Causeway Bay, kteří šířili politicky citlivé materiály přímo se dotýkající některých politických špiček centrální vlády.

Nakladatelství Up Publications, muselo v březnu 2015 čelit vážným finančním následkům poté, co tři z hlavních dceřiných společností nakladatelství Sino United Publishing – nadregionálního publikačního konglomerátu se sídlem v Hongkongu, odmítly dále distribuovat okolo dvaceti titulů nakladatelství Up Publications, přičemž převážná část neobsahovala žádný politicky citlivý obsah. Společnost Sino United Publishing v souvislosti s tímto případem neuvedla žádné oficiální důvody pro stažení daných titulů. Neoficiálními důvody ale mohou být postoje nakladatelství Up Publications k deštníkovému hnutí a vydání dvou knižních titulů, jež deštníkové hnutí obhajují. Souběžně s tímto případem, se na pultech hongkongských knihkupectví objevily knihy přímo zaměřené proti deštníkovému hnutí.⁷⁸

V období mezi červencem a prosincem 2015 pak došlo k postupnému zmizení pěti zaměstnanců knihkupectví Causeway Bay Books. Obecně panovalo přesvědčení, že všech pět osob bylo zadrženo čínskými úřady kvůli šíření knih s politicky citlivým obsahem. Guangdongská vláda následně potvrdila, že se všech pět zaměstnanců knihkupectví nachází na území pevninské Číny a čelí blíže neupřesněným obviněním.⁷⁹

Možnost únosu hongkongských občanů čínskými úřady vyvolala u veřejnosti značné obavy a rostoucí atmosféra strachu přiměla řadu knihkupců k odstranění knih s politicky citlivým obsahem z pultů. Incident vyvolal také značné mezinárodní ohlasy. Britský ministr zahraničí Philip Hammond označil jednání čínských úřadů za vážné porušení

---

⁷⁸ LAM, Jeffie. Hong Kong book giant in censorship row after returning titles to 'pro-democracy' publisher.

⁷⁹ Hongkong bookshops pull politically sensitive titles after publishers vanish. In: The Guardian. LEWIS, Simon. China Has Finally Told Hongkong It Is Holding the 3 Missing Booksellers.

Čínsko-britského společného prohlášení a podkopávání principu jedna země, dva systémy.⁸⁰

Čínská státní média následně publikovala několik interview se zadrženými osobami, v nichž čtyři z pěti knihkupců popírají nedobrovolné zadržení či špatné zacházení. Lam Wing Kee (林榮基, lín róngjī), jeden z pětice zadržených, však na tiskové konferenci v Hongkongu promluvil o skutečném pozadí akce. Čtyři ze zadržených se krátce objevili v Hongkongu, posléze však byli znovu převezeni zpět do ČLR.⁸¹

Případný finanční krach a hrozba možného zmizení dává, dle mého názoru, široké veřejnosti, hongkongským firmám i masmédiím najevo, že svoboda projevu má i v relativně svobodném Hongkongu určité limity. Za další zastrašovací strategie lze považovat také několik případů zneužití *Nařízení o péči a ochraně*, které upoutaly pozornost médií v prosinci roku 2014, tedy bezprostředně po skončení deštníkového hnutí. Na základě tohoto nařízení bylo několik nezletilých zatčeno a postaveno před soud pro mladistvé. Nařízení o péči a ochraně lze aplikovat pouze ve vážných případech kriminality mládeže, zanedbání péče či výchovy dítěte, sebepoškozování atd.⁸² Ani jeden ze dvou níže uvedených případů však, podmínky pro aplikaci tohoto nařízení nesplňuje. Jedná se pravděpodobně o exemplární případy, které mají odradit mládež od účasti na protestních akcích a současně posloužit jako výstraha pro rodiče.

Při vyklízení lokality Mongkok z 25. na 26. listopadu 2014, byl zatčen čtrnáctiletý chlapec, který byl po dvaceti čtyřech hodinách vazby předveden před soud pro mladistvé. U soudu proti němu nebyla vznesena žádná obvinění, místo toho však byli obviněni jeho rodiče, že nedokázali správně vykonávat funkci poručníků. Na základě platného zákona může být v takovém případě mladistvému uložen zákaz vycházení, ustavení dohledu nebo může být odebrán z péče rodičů.⁸³

Druhým případem zneužití nařízení bylo zatčení čtrnáctileté dívky za kreslení květin křídou na tzv. Lennon Wall, zeď, kde příznivci deštníkového hnutí a protestující nechávali vzkazy a zprávy. Dívka byla zatčena, odebrána z péče svého otce a na základě

---

⁸⁰ Britain accuses China of serious breach of treaty over 'removed' Hongkong booksellers. In: The Guardian

⁸¹ KANG, John. He Missing Hongkong Booksellers Saga Explained.

⁸² ZVLÁŠTNÍ ADMINISTRATIVNÍ OBLAST HONGKONG. Panel on Welfare Services: Child Protection. In: Hongkong, 2006, CB(2)2602/05-06(01).

⁸³ KHAN, Natasha. Schoolboy May Lose Parents as Repercussions Dawn in Hongkong.

soudního rozhodnutí poslána do dětského domova, odkud byla posléze propuštěna na kauci. Událost vyvolala silné reakce u studentů a aktivistů.⁸⁴

Během prvních měsíců roku 2015 se začínají také projevovat první následky účasti na demonstracích. Lídři deštníkového hnutí i další aktivisté se dostávají na černou listinu čínské vlády a je jim odepřen vstup na čínskou pevninu. V souvislosti s tímto tématem, pak nelze nezmínit interference čínské vlády např. v případě Joshuy Wonga ohledně jeho cest do Malajsie a Thajska, kde mu imigrační úřady, zřejmě na popud čínské vlády, odepřely vstup do země.⁸⁵

V tomto případě je pravděpodobné, že se jedná o snahu centrální vlády zamezit šíření nežádoucích pro-demokratických myšlenek na území pevninské Číny a o pokus izolovat jejich původce. Analogii můžeme vidět např. v souvislosti se zákazem cestování u některých disidentů spojených s masakrem na náměstí Nebeského klidu.

Přibližně dva měsíce po skončení deštníkového hnutí, 7. ledna 2015 byl zahájen druhý, dvouměsíční, konzultační proces navrhovaných reforem pro volbu správce Hongkongu v roce 2017 a voleb do *LEGCO* pro rok 2016. V rámci pokusu o kompromisní řešení patové situace navrhl Albert Chen (陈弘毅, chén hóngyì), profesor práva, aby se na volebních lístcích objevila také kolonka „žádný z uvedených“. Pokud by tuto možnost označilo více než 50 procent voličů, mělo by dojít k novým volbám. Toto řešení vláda zamítla, jelikož by návrh poskytl veřejnosti právo veta, vláda sama ovšem přišla pouze s minimálními změnami původního návrhu reforem. Z tohoto důvodu bylo již v předstihu jasné, že zástupci pro-demokratických stran budou prosazení reformního balíčku blokovat.⁸⁶

V květnu 2015 dala centrální vláda pan-demokratickým zákonodárcům jasně najevo, že neexistuje prostor pro pozměňovací návrh balíčku reforem. Zároveň byli také zástupci centrální vlády upozorněni, že zamítnutí vládního návrhu se odrazí na výsledcích blížících se voleb do *LEGCO* a na vztazích mezi pan-demokratickými stranami a centrální vládou.⁸⁷ Tyto hrozby se však nenaplnily, naopak podle výsledků voleb do

---

⁸⁴ WONG, Vicky. Teen arrested for drawing with chalk on wall at Hongkong protest site.

⁸⁵ KHAN, Natasha. Schoolboy May Lose Parents as Repercussions Dawn in Hongkong. Hongkong activist Joshua Wong barred from entering Thailand. In: BBC News.

⁸⁶ NG, Joyce. Legal scholar Albert Chen gives up on “blank vote” proposal for Political reform. BUCKLEY, Chris a Alan WONG. Hongkong Presents Plan for Elections, Offering Little to Democrats.

⁸⁷ CHEUNG, Gary. Beijing officials get tough with pan-democrats over Hongkong electoral reform stance.

LEGCO z roku 2016 je patrný spíše příklon voličů k nově založeným demokratickým a radikálněji zaměřeným politickým stranám. Tato situace patrně souvisí s rostoucí frustrací společnosti s již zavedenými politickými stranami, které nejsou schopné naplnit volební sliby, neschopností vlády zvládat krizové situace a také s rostoucími sociálními problémy, jako je například příjmová nerovnost, dlouhotrvající problémy s bydlením či problematické hledání práce pro absolventy.

Zákon o volebních reformách byl nakonec zamítnut 18. června 2015 v poměru 28 hlasů pro, 8 proti a 33 se zdrželo hlasování (tato skupina zákonodárců odešla ze sálu ještě před začátkem hlasování). Poté, co byl návrh vetován, se na hlavu pan-demokratů snesla vlna kritiky jak ze strany centrální vlády, tak i ze strany pro-pekingských zákonodárců, v čele s generální tajemnicí Carrie Lam.⁸⁸ – budoucí vítězkou voleb do funkce správce Hongkongu v roce 2017. Je vysoce pravděpodobné, že již v této době si Lam budovala základnu pro svou kandidaturu na post správce Hongkongu, přičemž otevřenou kritikou pro-demokratických kolegů a podporou vládního návrhu zákona se snažila o získání důvěry centrální vlády, bez jejíhož souhlasu nemůže být správce Hongkongu jmenován.⁸⁹

K výrazným legislativně-organizačním změnám v rámci hongkongského politického systému tedy v posledních letech nedošlo, jelikož v současné době není hongkongská vláda schopna prosadit stávající návrh a reformy politického a volebního systému uvázly na mrtvém bodě. Důvodem je, že ani jedna ze stran není ochotná ze svého stanoviska ustoupit a dojít ke kompromisnímu řešení. Navíc rozhodnutí *Stálého výboru VSLZ* ze 31. srpna 2014 poskytuje pouze minimální prostor pro jakékoliv změny v současném návrhu volebních reform. Toto se však nedá říci o hongkongské politické scéně, která po skončení deštníkového hnutí prodělala poměrně výraznou změnu. Dokladem těchto změn jsou volby do *LEGCO* z roku 2016. Současně lze na volbách do *Legislativní rady* pozorovat i soudobý trend politizace mládeže a radikalizace hongkongské společnosti. Jak uvádí Sidney Tarrow ve své knize *Power in Movement* oba tyto jevy často sociální hnutí doprovází.

V neděli 4. září 2016 proběhly v pořadí šesté volby do *Legislativní rady Hongkongu*. Zde je voleno pouze 40 míst z celkového počtu 70. Zbývajících třicet míst je vyhrazeno

---

⁸⁸ LAM, Hang-chi. And so, we stagger into an even more uncertain future. CHAN, Wilfred. Hongkong legislators reject China-backed reform bill.

⁸⁹ Ibid.

zájmovým skupinám. V mnoha ohledech byl tento volební rok výjimečný. Nejenom, že se k volbám dostavily rekordní 2,2 miliony voličů, ale navíc se do *LEGCO* vůbec poprvé probojovali čtyři mladí aktivisté, bojující za větší autonomii Hongkongu. Mezi tyto čtyři aktivisty patří také Nathan Law (罗冠聪, luō guāncōng), jeden z lídrů deštníkového hnutí a člen politické strany Demosisto (香港众志, xiānggǎng zhòngzhì), kterou založili 10. dubna 2016 Joshua Wong, Agnes Chow (周庭, zhōu tíng) a Oscar Lai (黎汶洛, lí wènlùò). Další tři kandidáti pocházejí z politických stran Youngspiration (青年新政, qīngnián xīnzhèng) a Civic Passion⁹⁰ – obě tyto strany zastávají poměrně radikální názory v otázkách autonomie Hongkongu a také ohledně budoucích vztahů mezi Hongkongem a ČLR. Dle nadprůměrné účasti voličů ve volbách lze soudit, že se jedná o jasné volání po změně v politických kruzích a dokazuje to také krizi současné vlády, která si nedokázala získat důvěru občanů a nenaplnila jejich očekávání.

Volby do *LEGCO* z roku 2016 však provází také určité kontroverze, jako například obvinění ze zneužití volebních hlasů některých voličů či diskvalifikace aktivistů z politické strany Youngspiration z *LEGCO* po jejich vítězství ve volbách. Jako hlavní důvod pro diskvalifikaci obou kandidátů posloužila jejich obhajoba myšlenky nezávislosti Hongkongu na ČLR, která je v rozporu se *Základním zákonem* a se zavedeným principem jedna země, dva systémy. Popud k diskvalifikaci aktivistů však přišel ze strany centrální vlády. I přesto, že se oba aktivisté odvolali k soudu poslední instance, konečný verdikt korespondoval s rozhodnutím vlády, což vyvolalo obavy z narušení nezávislosti soudního systému a z nerespektování názoru a rozhodnutí voličů.⁹¹ Diskvalifikace demokraticky zvolených zákonodárců může posloužit jako příklad toho, že výhradní interpretace *Základního zákona* dává centrální vládě do ruky mocný nástroj k ovládnutí politické situace a odstranění nepohodlných či problematických osob a oponentů.

Za další důkaz stále se zrychlující radikalizace hongkongské společnosti lze považovat občanské nepokoje ve čtvrti Mongkok. Občanské nepokoje vypukly v noci z 8. na 9. února 2016. Tyto nepokoje jsou označovány podle oblíbeného hongkongského

---

⁹⁰ CHENG, Kris. Hongkong Election 2016: Triumph for pro-democracy newcomers as opposition camp maintains veto power. Hongkong elections: anti-Beijing activists gain foothold in power. In: The Guardian 2016 Legislative Council Election [online].

⁹¹ Barred Hongkong localists vow to keep fighting after High Court decision. South China Morning Post [online]. CHENG, Kris. Hongkong Election 2016: Triumph for pro-democracy newcomers as opposition camp maintains veto power.

pouličního jídla jako fishball riots či fishball revolution (鱼蛋革命, yúdàn géming). Incident se odehrál během oslav příchodu nového lunárního roku. Vládní orgány se rozhodly zasáhnout proti nelicencovaným pouličním prodavačům občerstvení, jejichž činnost v minulých letech přehlížely. Tito stánkaři při oslavách nového roku prodávají různé tradiční pochoutky, jako jsou například právě rybí kuličky. Během noci došlo k násilným střetům mezi policií a přihlížejícími. Situace se značně vyostřila poté, co začaly vzduchem létat skleněné lahve a cihly, později bylo založeno několik požárů. Policejní složky použily ke zklidnění situace obušky a slzný plyn a padly dokonce dva varovné výstřely. Celkem bylo během občanských nepokojů zraněno 90 policistů a zatčeno celkem 91 lidí. Centrální i hongkongská vláda plně podpořily zásah policie a označily nepokoje ve čtvrti Mongkok za separatistické.⁹²

Přesto, že nelze prokázat žádnou přímou souvislost mezi občanskými nepokoji v Mongkoku a deštníkovým hnutím, obou akcí se účastnili převážně mladí lidé. Oproti deštníkovému hnutí zde však vidíme razantní posun, k násilnému chování. Prokázaná je také účast členů místních lokalistických a poměrně radikálních skupin, které žádají větší autonomii Hongkongu.⁹³ Takovéto radikální skupiny v posledních letech stále více nabývají na popularitě. Nepokoje vypukly zřejmě také kvůli stále se zhoršujícím vzájemným vztahům mezi Čínskou lidovou republikou a Hongkongem, vyplývajících z neochoty hongkongské společnosti podřídit se autoritě centrální vlády, přičemž situace dále vyvolává značnou vlnu frustrace a znepokojení z budoucího vývoje.

Centrální vláda může zasahovat také do jmenování hongkongských úředníků a má konečné slovo při jmenování správce Hongkongu. Z toho důvodu je nutné, aby si kandidáti na funkci správce Hongkongu získali důvěru a doporučení centrální vlády, a proto často mají tendence zachovávat spíše konzervativní přístup. 26. března 2017 se konalo závěrečné kolo voleb na funkci správce Hongkongu, ve kterém s jasnou převahou zvítězila bývalá generální tajemnice Leungovi vlády Carrie Lam.

V prosinci 2016 Leung Chun Ying překvapivě oznámil, že nehodlá znovu kandidovat na funkci správce Hongkongu. V tiskovém prohlášení uvedl, že o kandidatuře

---

⁹² MCKIRDY, Euan a CHAN, Wilfred. Hongkong police fire warning shots during Mong Kok fishball 'riot'. Hongkong's Mong Kok clashes: More than fishballs. In: BBC News. Hong Kong Government Rejects Calls For Inquiry Into „Fishball“ Riots. In: Radio Free Asia.

⁹³ MCKIRDY, Euan a CHAN, Wilfred. Hongkong police fire warning shots during Mong Kok fishball 'riot'. Hongkong's Mong Kok clashes: More than fishballs. In: BBC News. NG, Ellie. One more arrested for alleged rioting during Mong Kok unrest.

neuvazuje především z rodinných důvodů a zároveň popřel, že by tak učinil z popudu centrální vlády. Ve volbách v roce 2012 vyhrál s nejmenším rozdílem v počtu hlasů a od roku 2014 jeho popularita soustavně klesala.⁹⁴ Přestože Leung ve svém prohlášení odmítl jakékoliv zásahy ze strany centrální vlády⁹⁵, lze konstatovat, že si zřejmě byl vědom, že neztratil pouze popularitu občanů Hongkongu, ale že ho vláda již nevidí jako schopného politika, který je s to zvládnout vyostřující se politickou a společenskou situaci. Vzhledem k jeho dřívějším pochybením během deštníkového hnutí i po jeho skončení tedy nakonec ztratil také podporu centrální vlády.

Finálního kola voleb do funkce správce Hongkongu se zúčastnili tři kandidáti – bývalá generální tajemnice Carrie Lam, tajemník finančního odboru John Tsang (曾俊华, céng jùnhuá), oba z pro-pekingského tábora, a demokratický kandidát, bývalý soudce, Woo Kwok-hing (胡国兴, hú guóxìng).⁹⁶

V závěrečném kole voleb, vyhrála se sedmi sty sedmdesáti sedmi hlasy Carrie Lam a stala se tak první ženou, která získala post správce Hongkongu. V následujícím funkčním období se Carrie Lam zavázala soustředit na sjednocení polarizované hongkongské společnosti, urovnání sociálních konfliktů, řešení problému nezaměstnanosti a znovuoživení hongkongské ekonomiky. Ke kontroverzním tématům, jako je například implementace *článku 23* – tedy *Návrhu zákona o národní bezpečnosti*, jehož přijetí, jak Lam ve svém prohlášení uvádí, je ústavní povinností, či zavedení všeobecného volebního práva, se staví poněkud vyhybavě. Nicméně co se všeobecného volebního práva týče, je z jejího prohlášení zcela patrné, že pokud by došlo na znovu projednání balíčku volebních reforem, pak bude při jeho prosazování postupovat v souladu se *Základním zákonem* a s rozhodnutím *Stálého výboru* z 31. srpna 2014. Ve veřejném prohlášení, které Lam vydala v únoru 2017 také uvádí, že obě výše uvedené záležitosti je třeba znovu prodiskutovat a vytvořit správně podmínky pro jejich přijetí. Lam se úřadu ujme 1. července 2017.⁹⁷

---

⁹⁴ YET, Steven. Hongkong's Democrats and the Chief Executive Election: Selecting a Lesser Evil? 行政長官會見傳媒談話全文. In: 香港特別行政區政府新聞公報 (xíngzhèng zhǎngguān huìjiàn chuánméi tánhuà quánwén). In: xiānggǎng tèbié xíngzhèngqū zhèngfǔ xīnwén gōngbào).

⁹⁵ 行政長官會見傳媒談話全文. In: 香港特別行政區政府新聞公報 (xíngzhèng zhǎngguān huìjiàn chuánméi tánhuà quánwén). In: xiānggǎng tèbié xíngzhèngqū zhèngfǔ xīnwén gōngbào).

⁹⁶ YET, Steven. Hongkong's Democrats and the Chief Executive Election: Selecting a Lesser Evil? NG, Kang-chung. 'The work of uniting society begins now': Carrie Lam pledges to heal Hongkong's divide.

⁹⁷ Manifesto of Carrie Lam Chief Executive Election 2017.

Do budoucna bude jistě zajímavé sledovat, jakým způsobem se Carrie Lam vypořádá s narůstajícími společenskými problémy v Hongkongu a zda během svého funkčního období dosáhne alespoň částečného zklidnění rozbouřených vztahů mezi Hongkongem a ČLR. Vzhledem ke své pro-pekingské politické orientaci a na základě jejich předchozích vyjádření však lze usuzovat, že se v budoucnu bude řídit spíše doporučeními centrální vlády, což byl zřejmě také jeden z hlavních důvodů, který jí zajistil podporu centrální vlády při volbách na post správce Hongkongu.

Pokud bychom měli celou situaci shrnout, tak lze konstatovat, že od skončení deštníkového hnutí se stále více projevuje zejména radikalizace a politizace mladší generace, stejně jako nárůst studentského aktivismu. Tuto skutečnost poměrně dobře dokládají např. násilné občanské nepokoje v Mongokoku, které byly vyústěním zvyšující se nespokojenosti obyvatel Hongkongu se současnou politickou situací, či výsledky voleb do *LEGCO* ze září 2016.

Ruku v ruce s radikalizací hongkongské společnosti, jdou však také snahy centrální i hongkongské vlády omezit činnosti vedoucí k podkopávání autority státních orgánů. V souvislosti s tím se centrální vláda snaží utužit kontrolu nad společenským děním a masmédií v Hongkongu, což mezi veřejností vyvolává pouze další obavy. Jedním z již osvědčených prostředků centrální vlády, jak zabránit šíření nežádoucích myšlenek je zakázání vstupu hongkongským politickým aktivistům na území pevninské Číny. Dle *Základního zákona* nemůže centrální vláda přímo zasahovat do vnitřních záležitostí Hongkongu. Z toho důvodu využívá zejména působení skrytého vlivu. Působení skrytého vlivu můžeme pozorovat např. i v případě volby správce Hongkongu, kdy pouhé pozdržení přijetí rezignace Johna Tsanga z postu tajemníka finančního odboru⁹⁸ jasně prokázalo, kam směřují preference centrální vlády. Dalším nástrojem k ovládnutí politické situace v Hongkongu je pak výhradní právo centrální vlády na interpretaci *Základního zákona*, čehož využila jednak při zamítnutí změn v návrhu volebních reforem a také při diskvalifikaci dvou mladých aktivistů zvolených v září 2016 do *LEGCO*.

Poměrně velké rozčarování způsobilo také záhadné zmizení pracovníků knihkupectví na Causeway Bay. Tato událost značně šokovala obyvatele Hongkongu a zaznamenala silnou mezinárodní odezvu. Dle mého názoru konání čínských úřadů vyslalo

---

⁹⁸ YET, Steven. Hongkong's Democrats and the Chief Executive Election: Selecting a Lesser Evil?

hongkongským občanům jasnou zprávu o tom, že centrální vláda nebude do budoucna tolerovat publikování a šíření politicky citlivých informací a potvrdilo svrchovanost centrální vlády nad Hongkongem. V neposlední řadě pak tato událost posílila sebe-cenzuru, která již v hongkongských médiích panuje.

Zostřující se politická situace mezi Hongkongem a ČLR a vzrůstající politické napětí navíc v následujících letech ještě více ztíží získání vyššího stupně demokracie. Zamítnutí balíčku volebních reforem a nechuť centrální vlády i pro-demokratických zákonodárců přistoupit na kompromisní řešení, dostala hongkongskou vládu do patové situace. Na jedné straně nelze očekávat, že centrální vláda v Pekingu ustoupí ze svého rozhodnutí a dá hongkongským občanům do rukou zbraň v podobě civilních nominací správce Hongkongu, čímž by riskovala ztrátu kontroly nad politickou situací, a na straně druhé nemůže nedostát svým závazkům o zavedení všeobecného volebního práva, zakotveným v *Základním zákoně*. Zvolení demokraticky orientovaného správce Hongkongu, při současném rozsahu pravomocí, které tento úřad poskytuje, by mohlo mít značné následky. Na základě získaných informací lze tedy usuzovat, že poroste frustrace a nespokojenost občanů Hongkongu se současným vývojem situace. Lze také očekávat novou vlnu protestů a demonstrací, další nárůst radikalismu a volání po zavedení demokracie. Deštníkové hnutí či volby do *LEGCO* však naznačují, že hongkongští občané, zejména pak mladší generace, nebudou nečinně tolerovat utahující se politickou a ekonomickou smyčku.

Dle mého názoru deštníkové hnutí k proměně vztahů mezi Hongkongem a Čínskou lidovou republikou přispělo hned několika způsoby. Na základě získaných informací jsem dospěla ke zjištění, že deštníkové hnutí významným způsobem ovlivnilo zejména následné politické i společenské dění v Hongkongu. Na ekonomickou integraci ČLR a Hongkongu deštníkové hnutí vliv nemělo. Přímým důsledkem deštníkového hnutí bylo zformování nových, radikálnějších politických stran, požadujících větší stupeň autonomie, v krajních případech pak úplné odtržení se od ČLR, po uplynutí přechodného padesátiletého období, stanoveného v *Čínsko-britském společném prohlášení*. Mezi tyto radikální politické strany můžeme počítat i strany Youngspiration a Civic Passion, jejichž členové byli při volbách v roce 2016 zvoleni do *Legislativní rady*. Tato situace vede opět k dalšímu přiosvětlení vztahů mezi Hongkongem a ČLR.

V průběhu deštníkového hnutí i po jeho skončení došlo k dalšímu posílení hongkongské národní identity ve společnosti, což se střetává s asimilačními a inkorporačními snahami centrální vlády. Celkově pak lze po skončení deštníkového hnutí pozorovat zavedení tvrdšího přístupu centrální vlády jak vůči pro-demokratickým aktivistům a hongkongským sdělovacím prostředkům, tak také v celkové politice k Zvláštní administrativní oblasti Hongkong.

Otázkou zůstává, jakým způsobem se k situaci v budoucnu postaví centrální vláda, neboť zavedení vyššího stupně demokracie v Hongkongu je dosti ožehavým tématem a je pravděpodobné, že by výrazně zasáhlo také do vnitřních záležitostí ČLR. Je zřejmé, že Komunistická strana Číny si nepřeje zažehnutí nových debat o demokratizaci stávajícího vládnoucího režimu. Násilné potlačení opozice však téměř nepřichází v úvahu a nové selhání centrální vlády v podobě hongkongského náměstí Nebeského klidu by pravděpodobně vyvolalo silnou mezinárodní odezvu a mohlo by také destabilizovat vládnoucí režim. V úvahu tedy přichází pouze snaha o stabilizaci současné situace a udržení statu quo. Tento úkol však bude vyžadovat silnou vůdčí osobnost, která si dokáže získat sympatie veřejnosti, zvládne prosadit i nepopulární zákony a zároveň bude zohledňovat doporučení a zájmy centrální vlády.

Závěr

Tématem této bakalářské práce je rozbor dopadů deštníkového hnutí na současné vztahy ČLR a Zvláštní administrativní oblasti Hongkong během let 2015, 2016 a počátku roku 2017. Konkrétně pak hlavním výstupem této bakalářské práce je odpovědět na otázku, zda a případně jakým způsobem, deštníkové hnutí přispělo k proměně vzájemných vztahů mezi Hongkongem a ČLR v letech 2015, 2016 a na počátku roku 2017 a jaké byly konkrétní dopady hnutí na hongkongský politický systém a politickou scénu.

Na základě získaných informací jsem dospěla ke zjištění, že deštníkové hnutí významným způsobem ovlivnilo následné politické i společenské dění v Hongkongu. Přímým důsledkem deštníkového hnutí bylo zformování nových, radikálnějších politických stran, jako například Youngspiration či Civic Passion, požadujících větší stupeň autonomie, ne-li přímo naprostou nezávislost na ČLR, což mělo za následek další přístřežení vztahů mezi Hongkongem a ČLR. Během deštníkového hnutí došlo také k posílení role hongkongské národní identity ve společnosti. Celkově lze po skončení deštníkového hnutí pozorovat zavedení tvrdšího přístupu centrální vlády jak vůči demokratickým aktivistům a hongkongským sdělovacím prostředkům, tak také v celkové politice centrální vlády vůči Zvláštní administrativní oblasti Hongkong.

Lze také konstatovat, že současný vývoj vzájemných vztahů mezi Hongkongem a ČLR jistě v budoucnu povede ke ztížení situace při prosazování hongkongských zájmů či získávání vyššího stupně autonomie na ČLR. Ohledně dlouhodobého vývoje politické situace v Hongkongu pak vyvstává mnoho dalších otázek. Vzhledem k tomu, že momentálně neexistuje prostor pro kompromisní řešení nastalé patové situace ohledně volebních reforem, lze předpokládat další prohloubení nespokojenosti veřejnosti se stávající politickou situací a její příklon k radikálnějším politickým stranám. Do budoucna je možné očekávat také další protestní akce. Hlavní otázkou však i nadále zůstává, jakým způsobem se v budoucnu k nastalé situaci postaví centrální vláda.

Resumé

The aim of this thesis is to answer the question whether the Umbrella Movement contributed to the transformation of the relationships between Hong Kong and China in 2015, 2016 and the beginning of 2017, and if so, in what way. It will also discuss the particular impact the Umbrella Movement had on Hong Kong politics. The choice of this topic was based on personal interest in the issue. The thesis includes a brief analysis of the relationships between China and Hong Kong up to 2012, followed by the description of the Occupy Central with Love and Peace movement and the course of the Umbrella Movement and its outcome. The third part focuses on the coverage of the Umbrella Movement in Chinese media and the reaction of Hong Kong government on the events related to this movement. The final part contains my analysis of the acquired information and also refers to the key events that had been influenced by the Umbrella Movement. In my thesis I have discovered that the Umbrella Movement rather substantially influenced the political and social development in Hong Kong in the course of the last two years. The Umbrella Movement also contributed to the tension in the relationships between China and Hong Kong.

Key words: Hongkong, PRC, Occupy Central with Love and Peace, Umbrella Movement, occupation movement, democracy, sit-in protest

Seznam zdrojů a použité literatury

BAKEŠOVÁ, Ivana a FÜRST, Rudolf, 2006. *Čína ve XX. století: Období 1989-2005*. 3. díl. 1. vyd. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci. 189 s. ISBN 80-244-1286-1.

BANDURSKI, David. How China frames the news on Occupy. In: *China media project: A project of the Journalism and Media Studies Centre at The University of Hong Kong* [online]. Hong Kong, 2014 [cit. 2017-06-09]. Dostupné z: <http://cmp.hku.hk/2014/10/08/four-primary-frames-for-chinas-news-on-occupy/>

BANDURSKI, David. China: Hong Kong protests “catastrophic”. In: *China media project: A project of the Journalism and Media Studies Centre at The University of Hong Kong* [online]. Hong Kong, 2014 [cit. 2017-06-09]. Dostupné z: <http://cmp.hku.hk/2014/10/13/global-times-occupy-is-catastrophe-for-hong-kong/>

Barred Hongkong localists vow to keep fighting after High Court decision. *South China Morning Post* [online]. Hongkong, 2016 [cit. 2017-04-16]. Dostupné z: <http://www.scmp.com/news/hong-kong/politics/article/2046162/hong-kong-court-rules-localist-lawmakers-must-vacate-legco>

BHATIA, Aditi. *Construction of discursive illusion in the "Umbrella Movement"*. *Discourse and Society* [online]. 2015, **26**(4), 407-427 [cit. 2017-04-08]. Dostupné z: <http://journals.sagepub.com/doi/full/10.1177/0957926515576635>

BOSCO, Joseph. The sacred in urban political protests in Hongkong. *International Sociology* [online]. 2016, **31**(4), 375-395 [cit. 2017-04-08]. Dostupné z: <http://journals.sagepub.com/doi/full/10.1177/0268580916645767>

BRADSHER, Keith. Some Chinese Leaders Claim U.S. and Britain Are Behind Hongkong Protests. In: *The New York Times* [online]. 2014 [cit. 2017-04-15]. Dostupné z: <https://www.nytimes.com/2014/10/11/world/asia/some-chinese-leaders-claim-us-and-britain-are-behind-hong-kong-protests-.html>

Britain accuses China of serious breach of treaty over 'removed' Hongkong booksellers. In: *The Guardian* [online]. 2016 [cit. 2017-04-17]. Dostupné z: <https://www.theguardian.com/world/2016/feb/12/britain-accuses-china-of-serious-breach-of-treaty-over-removed-hong-kong-booksellers>

BUCKLEY, Chris a Alan WONG. Hongkong Presents Plan for Elections, Offering Little to Democrats. In: *The New York Times* [online]. 2015 [cit. 2017-04-16]. Dostupné z:

https://www.nytimes.com/2015/04/23/world/asia/hong-kong-presents-plan-for-elections-offering-little-to-democrats.html?_r=0

Causeway Bay. *Hong Kong Tourism Board* [online]. Hong Kong, 2017 [cit. 2017-06-01]. Dostupné z:

<http://www.discoverhongkong.com/eng/shop/where-to-shop/shopping-areas/causeway-bay.jsp>

CEPA. *Trade and Industry Department* [online]. Hong Kong, 2017 [cit. 2017-06-18]. Dostupné z: https://www.tid.gov.hk/english/cepa/cepa_overview.html

DAPIRAN, Antony. Mixed legacy for Hongkong's Umbrella Movement. In: *The Australian* [online]. 2014 [cit. 2017-04-15]. Dostupné z:

<http://www.theaustralian.com.au/business/business-spectator/mixed-legacy-for-hong-kongs-umbrella-movement/news-story/4859528763fdcfb21fe1a21f41d95727>

FAIRBANK, John King, 2010. *Dějiny Číny*. 1. vyd. Praha: Nakladatelství Lidové noviny. 665 s. ISBN 8071062499.

FONG, Brian C. H. One Country, Two Nationalism: Center-periphery Relations between Mainland China and Hongkong, 1997-2016. *Modern China* [online]. 2017, 1-34 [cit. 2017-04-08]. Dostupné z:

<http://journals.sagepub.com/doi/full/10.1177/0097700417691470>

GAN, Wendy. Puckish protesting in the Umbrella Movement. *International Journal of Cultural Studies* [online]. 2017, **20**(2), 162-176 [cit. 2017-04-08]. Dostupné z:

<http://journals.sagepub.com/doi/full/10.1177/1367877916683823>

GUIHEUX, Gilles a KHUN, Eng Kuah, eds. *Social Movements in China and Hongkong: The Expansion of Protest Space*. Amsterdam: Amsterdam University Press, 2009. ISBN 9089641319.

HÁLA, Martin. Čína na přelomu věků. In: FAIRBANK, John King. *Dějiny Číny*. Praha: Nakladatelství Lidové noviny, 2010, s. 479-523. ISBN 8071062499.

HK Government – Sino British Joint Declaration. [online]. [cit. 2017-04-08]. Dostupné z: <https://mtholyoke.edu/~cngai/jointdeclaration.htm>

Hongkong activist Joshua Wong barred from entering Thailand. In: BBC News [online]. 2016 [cit. 2017-04-16]. Dostupné z: <http://www.bbc.com/news/world-asia-china-37558908>

Hongkong bookshops pull politically sensitive titles after publishers vanish. In: *The Guardian* [online]. Hongkong, 2016 [cit. 2017-04-17]. Dostupné z: <https://www.theguardian.com/world/2016/jan/07/hong-kong-bookshops-pull-politically-sensitive-titles-after-publishers-vanish>

Hongkong elections: anti-Beijing activists gain foothold in power. In: *The Guardian* [online]. 2016 [cit. 2017-04-16]. Dostupné z: <https://www.theguardian.com/world/2016/sep/05/hong-kong-poll-pro-independence-activists-poised-to-win-seats-in-record-turnout>

Hong Kong Government Rejects Calls For Inquiry Into „Fishball“ Riots. In: Radio Free Asia [online]. 2016 [cit. 2017-04-16]. Dostupné z: www.rfa.org/english/news/china/riots-hk-0215216151608.html

Hongkong's Mong Kok clashes: More than fishballs. In: BBC News [online]. Hongkong, 2016 [cit. 2017-04-16]. Dostupné z: <http://www.bbc.com/news/world-asia-china-35529785>

Hongkong protests: Arrests as Admiralty site is cleared. In: *BBC News* [online]. 2014 [cit. 2017-04-08]. Dostupné z: <http://www.bbc.com/news/world-asia-china-30453646>

HORÁLEK, Adam. Umbrella Movement: Hongkongské hnutí v širším čínském kontextu. *Geografické rozhledy*. Praha: Česká geografická společnost, 1991-, 2015, **24**(3), 10-11. ISSN 1210-3004.

HUI, Po-Keung a LAU, Kin-Chi. „Living in truth“ versus realpolitik: limitations and potentials of the Umbrella Movement. *Inter-Asia Cultural Studies* [online]. 2015, **16**(3), 348-366 [cit. 2017-04-08]. ISSN 14649373. Dostupné z: <http://eds.b.ebscohost.com/eds/detail/detail?vid=2&sid=a281b332-56be-4644-a32f-53fd26edf7df%40sessionmgr103&hid=114&bdata=JnNpdGU9ZWRzLWxpdmU%3d#AN=110068671&db=a9h>

HUI, Yew-Foong. The Umbrella Movement: Ethnographic explorations of communal re-spatialization. *International Journal of Cultural Studies* [online]. 2017, **20**(2), 146-161 [cit. 2017-04-08]. Dostupné z:

<http://journals.sagepub.com/doi/full/10.1177/1367877916683822>

CHAN, Johannes. Hongkong's Umbrella Movement. *Round Table* [online]. 2014, **103**(6), 571-580 [cit. 2017-04-08]. ISSN 00358533. Dostupné z:

<http://eds.a.ebscohost.com/eds/detail/detail?vid=5&sid=c3da96a0-e760-4b50-bafc-6c92e7f52a80%40sessionmgr4010&hid=4103&bdata=JnNpdGU9ZWRzLWxpdmU%3d#AN=100015473&db=a9h>

CHAN, Wayne W. L. The Media Representations of Police Image: Research Notes on the Hongkong's Occupy Movement. *SAGE Open* [online]. 2015, (July-September), 1-7 [cit. 2017-04-08]. Dostupné z:

<http://journals.sagepub.com/doi/full/10.1177/2158244015607935>

CHAN, Wayne W. L. a HE, Holly H. Media representations of the Hongkong police and their mainland counterpart. *The Police Journal: Theory, Practice and Principles* [online]. 2016, 1-16 [cit. 2017-04-08]. Dostupné z:

<http://journals.sagepub.com/doi/full/10.1177/0032258X16674369>

CHAN, Wilfred. Hongkong legislators reject China-backed reform bill. In: CNN [online]. 2015 [cit. 2017-04-16]. Dostupné z:

<http://edition.cnn.com/2015/06/18/asia/hong-kong-reform-vote/index.html>

CHEN, Frank. Umbrella Movement: Who are the winners and losers? In: Ejinisight [online]. 2014 [cit. 2017-04-15]. Dostupné z:

<http://www.ejinisight.com/20141215-umbrella-movement-who-are-the-winners-and-losers/>

CHENG, Kris. Hongkong Election 2016: Triumph for pro-democracy newcomers as opposition camp maintains veto power. In: Hongkong Free Press [online]. 2016 [cit. 2017-04-16]. Dostupné z: <https://www.hongkongfp.com/2016/09/05/legislative-legco-hong-kong-election-2016-triumph-for-pro-democracy-newcomers-as-opposition-camp-maintains-veto-power/>

CHEUNG, Gary. Beijing officials get tough with pan-democrats over Hongkong electoral reform stance. In: South china Morning Post [online]. 2015 [cit. 2017-04-16]. Dostupné z:

<http://www.scmp.com/news/hong-kong/politics/article/1814340/beijing-officials-get-tough-pan-democrats-over-hong-kong>

China's crackdown in Hongkong may fuel a long-term democracy movement. In: The Washington Post [online]. 2014 [cit. 2017-04-15]. Dostupné z:

https://www.washingtonpost.com/opinions/actions-by-china-in-hong-kong-may-create-a-long-term-movement/2014/11/27/333e95cc-758f-11e4-9d9b-86d397daad27_story.html?utm_term=.5e6339f5086b

KAN, Karita. Occupy Central and Constitutional Reform in Hongkong. *China Perspectives* [online]. 2013, **2013**(3), 73-78 [cit. 2017-04-08]. ISSN 20703449. Dostupné z:

<http://eds.b.ebscohost.com/eds/detail/detail?vid=1&sid=d485f4a9-01b0-4637-a56f-4e2f362f9d98%40sessionmgr101&hid=114&bdata=JnNpdGU9ZWRzLWxpdmU%3d#AN=90082900&db=a9h>

KANG, John. He Missing Hongkong Booksellers Saga Explained. In: Forbes [online]. 2016 [cit. 2017-04-17]. Dostupné z:

<https://www.forbes.com/sites/johnkang/2016/06/17/missing-hong-kong-booksellers-saga-explained/#731dd32e314d>

KECK, Zachary. China Claims US Behind Hongkong Protests. In: The Diplomat [online]. 2014 [cit. 2017-04-15]. Dostupné z: <http://thediplomat.com/2014/10/china-claims-us-behind-hong-kong-protests/>

KHAN, Natasha. Schoolboy May Lose Parents as Repercussions Dawn in Hongkong. In: Bloomberg [online]. 2014 [cit. 2017-04-16]. Dostupné z:

<https://www.bloomberg.com/news/articles/2014-12-17/schoolboy-may-lose-parents-as-repercussions-dawn-in-hong-kong>

LAM, Hang-chi. And so, we stagger into an even more uncertain future. In: Ejinsight [online]. 2015 [cit. 2017-04-16]. Dostupné z: <http://www.ejinsight.com/20150618-and-so-we-stagger-into-an-even-more-uncertain-future/>

LAM, Jeffie. Hong Kong book giant in censorship row after returning titles to 'pro-democracy' publisher. In: *South China Morning Post* [online]. Hong Kong, 2015 [cit. 2017-06-11]. Dostupné z:

<http://www.scmp.com/news/hong-kong/article/1732853/beijing-criticised-publication-new-series-anti-occupy-books>

LEE, Francis LF a CHAN, Joseph Man. Collective memory mobilization and Tiananmen commemoration in Hongkong. *Media, Culture and Society* [online]. 2016, **38**(7), 997-1014 [cit. 2017-04-08]. Dostupné z:

<http://journals.sagepub.com/doi/full/10.1177/0163443716635864>

LEWIS, Simon. China Has Finally Told Hongkong It Is Holding the 3 Missing Booksellers. In: *Time* [online]. 2016 [cit. 2017-04-17]. Dostupné z:

<http://time.com/4208964/china-hong-kong-booksellers/>

MA, Ngok, 2007. *Political Development in Hongkong: State, Political Society, and Civil Society*. Hongkong: Hongkong University Press. ISBN 9789622098091.

Manifesto of Carrie Lam Chief Executive Election 2017. In: *Carrielam2017.hk* [online]. Hong Kong, 2017 [cit. 2017-06-11]. Dostupné z:

https://www.carrielam2017.hk/en/wsn_0227_a/

MATTHEWS, Daniel. Narrative, Space and Atmosphere: A Nomospheric Inquiry into Hongkong's Pro-democracy "Umbrella Movement". *Social and Legal Studies* [online]. 2017, **26**(1), 25-46 [cit. 2017-04-08]. Dostupné z:

<http://journals.sagepub.com/doi/full/10.1177/0964663916649257>

MCKIRDY, Euan a CHAN, Wilfred. Hongkong police fire warning shots during Mong Kok fishball 'riot'. In: CNN [online]. Hongkong, 2016 [cit. 2017-04-16]. Dostupné z: <http://edition.cnn.com/2016/02/08/asia/hong-kong-riots-shots-fired/>

Mong Kok. *Hong Kong Tourism Board* [online]. Hong Kong, 2017 [cit. 2017-06-01]. Dostupné z:

<http://www.discoverhongkong.com/eng/shop/where-to-shop/shopping-areas/mong-kok.jsp>

NG, Ellie. One more arrested for alleged rioting during Mong Kok unrest. In: Hongkong Free Press [online]. Hongkong, 2017 [cit. 2017-04-16]. Dostupné z: <https://www.hongkongfp.com/2017/04/12/one-arrested-alleged-rioting-mong-kok-unrest/>

NG, Joyce. Legal scholar Albert Chen gives up on “blank vote“ proposal for Political reform. In: South China Morning Post [online]. 2015 [cit. 2017-04-16]. Dostupné z: www.scmp.com/news/hong-kong/article/1741861/hong-kong-legal-scholar-albert-chen-gives-blank-vote-proposal

NG, Kang-chung. ‘The work of uniting society begins now’: Carrie Lam pledges to heal Hongkong’s divide. In: South China Morning Post [online]. 2017 [cit. 2017-04-17]. Dostupné z: <http://www.scmp.com/news/hong-kong/politics/article/2082226/new-leader-carrie-lam-pledges-heal-divide-hong-kong-society>

Occupy Central with Love and Peace. *OCLP Basic Tenets* [online]. Hongkong [cit. 2017-04-08]. Dostupné z: http://oclp.hk/index.php?route=occupy/eng_detail&eng_id=10

Occupy Central with Love and Peace. *OCLP: Manifesto* [online]. Hongkong [cit. 2017-04-08]. Dostupné z: http://oclp.hk/index.php?route=occupy/eng_detail&eng_id=9

RÜHLIG, TIM. "Do You Hear the People Sing" "Lift Your Umbrella"? *China Perspectives* [online]. 2016, (4), 59-68 [cit. 2017-04-08]. ISSN 20703449. Dostupné z: <http://eds.b.ebscohost.com/eds/detail/detail?vid=2&sid=46c1b18f-8b93-4ff7-93e6-22e6c033a1a3%40sessionmgr102&hid=114&bdata=JnNpdGU9ZWRzLWxpdmU%3d#AN=120371586&db=a9h>

Sit-in: social protest. In: *Encyclopaedia Britannica* [online]. 2015 [cit. 2017-04-08]. Dostupné z: <https://www.britannica.com/topic/sit-in>

ST. JOHN, Hope Reidun. Space, image, and culture in Hongkong’s Umbrella Movement. *International Journal of Cultural Studies* [online]. 2017, **20**(2), 228-233 [cit. 2017-04-08]. Dostupné z: <http://journals.sagepub.com/doi/full/10.1177/1367877916683832>

TARROW, Sidney G. *Power in movement: social movements and contentious politics*. Rev. New York: Cambridge University Press, 2011. Cambridge studies in comparative politics. ISBN 978-0-521-19890-5.

The Basic Law Full Text. *The Basic Law* [online]. [cit. 2017-04-08]. Dostupné z: <http://www.basiclaw.gov.hk/en/basiclawtext/index.html>

The Commissioner's Office of China's Foreign Ministry in the Hongkong S.A.R. *The Practice of the "One Country, Two Systems" Policy in the Hongkong Special Administrative Region*. [online]. Hongkong [cit. 2017-04-08]. Dostupné z: <http://www.fmcoprc.gov.hk/eng/xwdt/gsxw/t1164057.htm>

Transcript of remarks at press conference. In: *Info.gov.hk: Press Releases* [online]. Hong Kong, 2014 [cit. 2017-06-10]. Dostupné z: <http://www.info.gov.hk/gia/general/201409/28/P201409280998.htm>

Transcript of remarks by Acting CE at media session before ExCo meeting. In: *Info.gov.hk: Press Releases* [online]. Hong Kong, 2014 [cit. 2017-06-10]. Dostupné z: <http://www.info.gov.hk/gia/general/201411/11/P201411110351.htm>

Tsang Donald: Chinese politician. In: *Encyclopaedia Britannica* [online]. 2015 [cit. 2017-04-08]. Dostupné z: <https://www.britannica.com/biography/Donald-Tsang>

Tung Chee-hwa: Chinese businessman and politician. In: *Encyclopaedia Britannica* [online]. 2015 [cit. 2017-04-08]. Dostupné z: <https://www.britannica.com/biography/Tung-Chee-hwa>

VENETI, Anastasia, KARADIMITRIOU, Achilleas a POULAKIDAKOS, Stamatis. Media Ecology and the Politics of Dissent: Representations of the Hongkong Protests in The Guardian and China Daily. *Social Media + Society* [online]. 2016, (July-September), 1-13 [cit. 2017-04-08]. Dostupné z: <http://journals.sagepub.com/doi/full/10.1177/2056305116662175>

WANG, Klavier Jie Ying. Mobilizing resources to the square: Hongkong's Anti-Moral and National Education movement as precursor to the Umbrella Movement. *International Journal of Cultural Studies* [online]. 2017, **20**(2), 127-145 [cit. 2017-04-08]. Dostupné z: <http://journals.sagepub.com/doi/full/10.1177/1367877916683796>

WONG, Vicky. Teen arrested for drawing with chalk on wall at Hongkong protest site. In: CNN [online]. 2015 [cit. 2017-04-16]. Dostupné z:

<http://edition.cnn.com/2014/12/31/world/asia/hong-kong-chalk-girl-protests/>

YAN, Hao. 香港特区政府宣布暂缓启动政改第二轮公众咨询. In: *Xinhuanet.com* [online]. Hong Kong, 2014 [cit. 2017-06-10]. Dostupné z:

http://news.xinhuanet.com/gangao/2014-09/30/c_1112683290.htm

YUEN, Samson. Hongkong after the Umbrella Movement: An uncertain future for "One Country Two Systems". *China Perspectives* [online]. 2015, (1), 49-53 [cit. 2017-04-08]. Dostupné z:

<http://eds.a.ebscohost.com/eds/detail/detail?vid=1&sid=c3da96a0-e760-4b50-bafc-6c92e7f52a80%40sessionmgr4010&hid=4103&bdata=JnNpdGU9ZWRzLWxpdmU%3d#AN=102050377&db=a9h>

YET, Steven. Hongkong's Democrats and the Chief Executive Election: Selecting a Lesser Evil? In: *The Diplomat* [online]. 2017 [cit. 2017-04-17]. Dostupné z: <http://thediplomat.com/2017/03/hong-kongs-democrats-and-the-chief-executive-election-selecting-a-lesser-evil/>

YEW, Chiew Ping a ZHENG, Yongnian, eds. *Hongkong Under Chinese Rule: Economic Integration and Political Gridlock*. Singapur: World Scientific, 2013. ISBN 9789814447669.

ZVLÁŠTNÍ ADMINISTRATIVNÍ OBLAST HONGKONG. Panel on Welfare Services: Child Protection. In: Hongkong, 2006, CB(2)2602/05-06(01).

2016 Legislative Council Election [online]. Hongkong, 2016 [cit. 2017-04-16]. Dostupné z: <http://www.elections.gov.hk/legco2016/eng/brief.html>

行政長官會見傳媒談話全文. In: *香港特別行政區政府新聞公報* [online]. Hong Kong, 2016 [cit. 2017-06-11]. Dostupné z:

<http://www.info.gov.hk/gia/general/201612/09/P2016120900795.ht>